

ԴՊՐՈՑԻ ԿԱՐԳԱԽՈՍԸ

ԱՆՎՏԱՆԳ ՄԻՋԱՎԱՅՐ

ՀՄՈՒՏ ՄԱՍՆԱԳԵՏՆԵՐ

ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԻՑ ԴՊՐՈՑ

ՆԱԽԱԲԱՆ

«ՀՀ Լոռու մարզի Սպիտակի Դ. Տեր- Սիմոնյանի անվան N 2 հիմնական դպրոց» ՊՈԱԿ-ի 2023–2028թթ. հաստատության զարգացման ծրագիրը (այսուհետ՝ Դպրոց, Ծրագիր) ռազմավարական փաստաթուղթ է, որը որոշում է ուղիներն ու հիմնական ուղղությունները, 2023 թվականից մինչև 2028 թվականն ընկած ժամանակահատվածում դպրոցի զարգացման համար ժամանակակից պետական կրթական քաղաքականության տրամաբանությամբ՝ հաշվի առնելով ուսումնական հաստատության ինքնազարգացման ներուժը:

Ծրագիրն արտացոլում է դպրոցի զարգացման միտումները, նկարագրում է ուսուցիչների և աշակերտական թիմերի աշխատանքի հիմնական խնդիրներն ու խնդիրները, ներկայացնում է միջոցառումներ ուսումնական գործընթացի բովանդակության և կազմակերպման փոփոխության ուղղությամբ: Դպրոցի զարգացումն այս շրջանում ենթադրում է ուղիների որոնում և կրթության որակի բարձրացման պայմանների ստեղծում: Ծրագիրը կառավարման գործիք է ուսումնական գործընթացի և հաստատության զարգացման համար որպես ամբողջություն: Այն կոչված է համակարգելու դպրոցի զարգացման կառավարումը, ինչպես նաև մշակել և իրականացնել մի շարք միջոցառումներ, որոնք ուղղված են դպրոցի կրթության որակին, ժամանակակից հայ հասարակության կարիքներին համարժեք, մանկավարժական գիտության զարգացման մակարդակին, և փոփոխվող սոցիալ-տնտեսական պայմանները դպրոցի՝ որպես քաղաքացիների գործուն մոդելի, ժողովրդավարական ուղու ձևավորման մասին:

1. ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅՈՒՆԸ

«Հայաստանի Հանրապետության Լոռու մարզի Սպիտակի Դ. Տեր-Սիմոնյանի անվան N 2 հիմնական դպրոց» պետական ոչ առևտրային կազմակերպությունը շահույթ ստանալու նպատակ չհետապնդող, իրավաբանական անձի կարգավիճակ ունեցող, հանրակրթական հիմնական ծրագրեր իրականացնող ուսումնական հաստատություն է:1940թ. Սպիտակի թիվ 2 միջնակարգ դպրոցը հանձնվել է շահագործման: Նախորդ դարի 60- ական թվականներին դպրոցը անվանակոչվել է Խորհրդային Հայաստանի խոշորագույն պետական-քաղաքական գործիչներից մեկի՝ ծնունդով Սպիտակից՝ Դրաստամատ Տեր- Սիմոնյանի անունով: Դպրոցը ժամանակի ընթացքում դարձել է ավանդույթներով և նշանակալի գործերով հարուստ կենսագրությամբ կրթօջախ: Դպրոցի հարյուրավոր շրջանավարտներ, ստանալով կյանքի ուղեգիր, հետագայում դարձան ուսուցիչներ, բժիշկներ, ինժեներներ, պետության, արվեստի գործիչներ, մարզիկներ, արտադրության առաջամարտիկներ և կազմակերպիչներ, պետական-քաղաքական գործիչներ, զինվորականներ, փաստաբաններ և այլ ոլորտներ ներկայացնող ճանաչված մասնագետներ:

Սպիտակի ավերիչ երկրաշարժից հետո դասապրոցեսը շարունակվել է վազոն- տնակներում, այնուհետև ֆրանսահայ բարերարների օգնությամբ կառուցվել է դպրոցի նոր մասնաշենք և 1999թ հանձնվել շահագործման, իսկ 2-րդ մասնաշենքը՝ 2005թ-ին:

ՀՀ Կառավարության 05.12.2002 թիվ 2047-Ն և 10.07.2003թ թիվ 867-Ն որոշումների համաձայն Սպիտակի քաղաքի թիվ 7 միջնակարգ դպրոցը/ գր. թիվ 36.210.00365/ և ՀՀ Լոռու մարզի Սպիտակի թիվ 2 միջնակարգ դպրոցը /գր. թիվ 36.210.00372/ միաձուլվել են և 08.09.2003թ նրանց իրավահաջորդը հանդիսանում է << ՀՀ Լոռու մարզի Սպիտակի թիվ 2 միջնակարգ դպրոց>> ԴՈԱԿ-ը, իսկ ըստ ՀՀ Կառավարության 02.06.2011թ թիվ 774-ն որոշման վերանվանվել է << ՀՀ Լոռու մարզի Սպիտակի Դ. Տեր –Սիմոնյանի անվան N 2 հիմնական դպրոց>> ԴՈԱԿ :

1.1. Բնչկրթական կարիքների էքսպլարարումը ուսումնական հաստատությունը

Դպրոցի առաքելությունն է՝ դպրոցը դարձնել յուրաքանչյուր աշխատողի և սովորողի ստեղծագործական կարողությունները, նախասիրությունները բացահայտող և խթանող, անձի համակողմանի ձևավորմանը նպաստող, որակյալ կրթություն ապահովող կրթական կենտրոն՝ սովորել սովորեցնել, մտածել ու ստեղծագործել սովորեցնելու մեջ:

Դպրոցն իրականացնում է տարրական հանրակրթական (լիցենզիա N0901, 224 սահմանային տեղ), հիմնական հանրակրթական (լիցենզիա N 0894 , 233 սահմանային տեղ) կրթական ծրագրեր: Դպրոցն ունի նախակրթարան (լիցենզիա N0796)

Դպրոցն իրականացնում է նախակրթական ուսուցում, որի տևողությունը 1 տարի է, առաջին աստիճանի՝ տարրական, ընդհանուր կրթություն, ուսուցման տևողությունը՝ 4 տարի, երկրորդ աստիճանի՝ տարրական, ընդհանուր կրթություն, ուսուցման տևողությունը՝ 5 տարի:

Դպրոցական ռեժիմը հնգօրյա դպրոցական շաբաթն է: Օրվա երկրորդ կեսին նախատեսված է հետաքրքրություն ներկայացնող **սովորողների զբաղվածություն**:

Ուսումնական ծրագիրը կազմված է տարբեր տարիքային խմբերի դասավանդման ծանրաբեռնվածության առումով սանիտարահիգիենիկ չափորոշիչների պահանջներին և ամբողջությամբ ապահովված է ծրագրային և մեթոդական օժանդակությամբ անհրաժեշտ մասնագետներով, նյութատեխնիկական աջակցությամբ, դասագրքերով:

Դպրոցում դասացուցակը նպատակ ունի օպտիմալացնել սովորողների ուսումնառության պայմանները և ստեղծել հարմարավետ պայմաններ ուսումնական գործընթացի բոլոր մասնակիցների համար՝ կազմված հաստատության նոր հանրակրթական պետական չափորոշիչ պահանջներին և ուսումնական պլանին համապատասխան՝ հանրակրթական ուսումնական հաստատություններում ուսման պայմանների հիգիենիկ պահանջներով:

Դպրոցում **ավարտական ամփոփիչ ատեստավորումն** իրականացվում է ՀՀ հանրակրթական ուսումնական հաստատությունների 9-րդ դասարանի շրջանավարտների ամփոփիչ ատեստավորման կարգի հիման վրա, որը հաստատվում է ԿԳՄՍ նախարարի հրամանով: Ատեստավորման պատրաստման և անցկացման ողջ ընթացակարգը կարելի է հետևել հրամանների, մանկավարժական խորհրդի որոշումների և տեղական ակտերի միջոցով: Մանկավարժական խորհրդի, մեթոդական միավորումների նիստերում վերլուծություն է արվում ավարտական ատեստավորման արդյունքների պատրաստման վերաբերյալ: Դիտարկվում են ուսումնական տարվա արդյունքները, մշակվում են կոնկրետ առաջարկություններ ուսուցիչների աշխատանքը բարելավելու համար: Պարբերաբար իրականացվում է սովորողների կողմից ծրագրային նյութի մշակման վերահսկողություն, գիտելիքների որակի ախտորոշում: **Օլիմպիադաներին մասնակցության** ակտիվությունն ու արդյունավետությունը:

Դպրոցականների առարկայական օլիմպիադայի (այսուհետ՝ ԴԱՕ) շրջանակներում դպրոցի աշակերտները պարբերաբար մասնակցում են դպրոցական, տարածքային, մարզային և հանրապետական փուլերին և ստանում բարձր արդյունքներ: 2023-2024 ուստարում սովորողների ուսումնադաստիարակչական աշխատանքներում ընտանիքին համակողմանի օգնություն ցուցաբերելու, դասապատրաստումներին աջակցելու, ինքնուրույն սովորելու կարողությունները, ստեղծագործական ունակությունները զարգացնելու նպատակով Դպրոցում կազմակերպվել է **երկարօրյա ուսուցում**՝ սովորողների և նրանց ծնողների կարիքների ուսումնասիրության հիման վրա:

Իրավապահ մարմինների ներկայացուցիչների, տնօրենի ՄԿԱ գծով համակարգողի , խորհրդակցական մարմինների անդամների, հոգեբանի և դասղեկների կողմից հետևողական աշխատանքներ են տարվում սովորողների իրավունքների և պարտականությունների ներկայացման և արդյունավետ իրացման ուղղությամբ. կազմակերպվում են առանձին հանդիպում- քննարկումներ, որոնց շրջանակներում հատուկ ուշադրություն է դարձվում հալածանքի (այդ թվում՝ մեղիայի միջոցով), **օտարման և բռնության դրսևորումների բացառմանը**, դպրոցում բարոյահոգեբանական առողջ մթնոլորտի պահպանմանը: Դպրոցն ուղղված է սովորողների ընդհանուր և հատուկ կրթական կարիքների բավարարմանը, ինչն իրականացվում է տարբեր ուղղություններով և մակարդակներում, ըստ կարիքի նկարագրության և հնարավոր զարգացման գործոնի:

ԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄ . ուղղված է սովորողների կրթական կարիքների բացահայտմանն ու նկարագրմանը, դրանց բավարարմանն ուղղված գործողությունների ճանապարհային քարտեզի մշակմանն ու արդյունավետ իրագործմանը:

ՈՒՍՈՒՄՆԱԴԱՍՏԻԱՐԱԿՉԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐ . համարվում են սովորողների կրթական կարիքների բավարարման գործընթացը, իրականացվում են մանկավարժական անձնակազմի կողմից՝ ընդգրկելով ինչպես բուն ուսումնական պրոցեսը, այնպես էլ հարակից սոցիալական և մարզամշակութային, արտադասարանական միջոցառումները, առանձին սեմինար- խորհրդատվությունները ամենատարբեր հարցերի շուրջ:

ՎԱՐՉԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅՈՒՆ. ուղղված է ուսումնական գործընթացի կազմակերպման համար նպաստավոր միջավայրի պահպանմանն ու զարգացմանը՝ Դպրոցի հնարավորությունների օբյեկտիվ գնահատման հիման վրա:

ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐ ԿԱՊԿՈՒ ՍՈՎՈՐՈՂՆԵՐԻ ՀԵՏ. իրականացվում են դպրոցի Աջակցման թիմի գործուն ներգրավվածությամբ, Սպիտակի տարածքային մանկավարժահոգեբանական աջակցության կենտրոնի հետ ակտիվ համագործակցությամբ:

Կարիք ուղղություն	Կարիքի նկարագրություն	Չարգացման գործոն
 <p>Դպրոցում իրականացվող կրթական ծրագրեր</p>	<ul style="list-style-type: none"> Դասարանում ուսումնական գործընթացի կառուցվածքը և դպրոցում արտադասարանական գործունեությունը: Բարդ տերմինաբանություն աշխատանքային ծրագրերի կառուցվածքում. 	<p>Հիմնական հանրակրթական ծրագրերի համաձայնեցված հաջորդականությունը ՀԳՉ պահանջներին համապատասխանության հիման վրա:</p> <p>Երրորդ օտար լեզվի ուսուցում:</p> <p>«Ազգային երգ և պար» առարկայի ուսուցում</p>
 <p>Աշխատակազմի կարողությունների զարգացում</p>	<ul style="list-style-type: none"> Դպրոցի ուսուցչի մասնագիտական հմտությունների մի շարք ուժեղ կողմերի և ատեստավորման միջև անհամապատասխանություն, որը կարող է հանգեցնել որակավորման մակարդակի պաշտոնական անկման: Ուսուցիչների նախաթոշակային և կենսաթոշակային տարիքը. Մինչև 30 տարեկան ուսուցիչների ցածր քանակը. 	<p>Դպրոցի տնօրինությունն ունի դպրոցի ղեկավարման և կառավարման անհրաժեշտ պատրաստվածություն, տիրապետում է դպրոցի ուսումնադաստիարակչական, և կառավարման ոլորտների ղեկավարման առանձնահատկություններին: Դպրոցի գործունեությունը բաց է ու թափանցիկ, աշխատանքի արդյունքները տեսանելի են բոլորին: Դպրոցը ուսումնադաստիարակչական հարցերում փորձում է ապահովել աշակերտա կենտրոն մոտեցում՝ ներդաշնակորեն համադրելով ուսուցման ավանդական և արդիական մեթոդների կիրառումը: Կայուն բարձր որակավորում ունեցող մանկավարժներ . Ինքնակրթության և մասնագիտական զարգացման առկա և հեռավար ձևերով : Բարձրագույն և առաջնակարգ ուսուցիչների բարձր համամասնություն.</p>

 <p>Սովորողների առաջադիմություն</p>	<p>Օլիմպիադային մասնակցելու աշակերտների մոտիվացիայի անբավարար մակարդակ, մրցակցային շարժում և մրցույթներ ծնողների կողմից.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ծնողների ցանկությունը երեխաներին պաշտպանելու մրցակցության սթրեսային իրավիճակներից: ▪ Ծնողների զգույշ վերաբերմունքը երեխայի ինքնուրույն աշխատանքի ծավալի ընդլայնմանը անհատական արդյունքների հասնելու համար: 	<p>Առաջադիմության արդյունքները միջինից բարձր են տարածաշրջանի համար: Ցածր հաճախականություն և բացակայություն:</p>
 <p>Համագործակցություն կրթական հաստատությունների հետ</p>	<p>Տեղեկատվական ցանցում ցանցային փոխհամագործակցության ընդլայնման կարիք՝ հեռավար ուսուցման մեջ բարձր արդյունքներ ստանալու սովորողների հնարավորությունների ընդլայնմամբ</p>	<p>Գործընկեր բուհերի և դպրոցների հետ պայմանագրային հարաբերությունների դրական փորձ, լրացուցիչ կրթության համատեղ ծրագրերի իրականացում</p>
 <p>Դպրոցի վարկանիշային դիրքը</p>	<p>Դպրոցը չի ձգտում խթանել կրթական միջավայրի կազմակերպման իր նորարարական փորձը, ուստի նրա դերը կարելի է ամբողջությամբ չբացահայտված համարել տարածաշրջանում և մարզում</p>	<p>Դպրոցը երկար տարիներ առաջատար դիրքեր է զբաղեցրել Լոռու մարզում դպրոցականների օլիմպիադայում հաղթողների և մրցանակակիրների թվով</p>
 <p>Դպրոցի մասնակցությունը մասնագիտական մրցույթներին և մարզային ծրագրերին</p>	<p>Ուսուցչական անձնակազմի պրոֆեսիոնալիզմը կենտրոնացած է ծնողների կարիքների բավարարման վրա, հետևաբար միշտ չէ, որ այն չափանիշների առումով համընկնում է մասնագիտական հմտությունների մրցույթների</p>	<p>Դպրոցն ունի ՏՀՏ-ի և մանկավարժական վարպետության մրցույթներում մասնակցելու և հաղթելու փորձ</p>

Դպրոցի տեղեկատվական տարածքի ձևավորում

Տեղեկատվական տեխնոլոգիաների օգտագործումը՝ որպես ուսուցչի և երեխայի անձնական հաղորդակցության հավելում, խոչընդոտում է տեղեկատվական միջավայրում երեխայի անկախության զարգացմանը:

Տեղեկատվական տեխնոլոգիաների և մասնագետների ճիշտ ընտրությունը

Հաստատության նյութատեխնիկական բազան և ուսումնական գործընթացի պայմանները

Նյութատեխնիկական բազան կառուցված է կրթական միջավայրի հարմարավետության և անվտանգության տեսանկյունից, ինչը բացահայտում է մասնագիտական և մրցակցային կողմնորոշման անբավարար ապահովումը

Ստեղծվել են պայմաններ ուսումնական գործունեության համար, նյութատեխնիկական բազայի ամբողջականությունն ու բավարարությունը գնահատվում է աշակերտների, ուսուցիչների և ծնողների գոհունակությամբ:

ԴՊՐՈՑԻ ՍՈՎՈՐՈՂՆԵՐԻ ԹԻՎԸ, 2018-2023ԹԹ.

Տարի	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Թիվ	389	455	446	470	479	500

№	Ցուցանիշ	քանակ
1.	Ամբողջական ընտանիքների երեխաների թիվը	360
2.	Ծնողագուրկ ընտանիքների երեխաների թիվը	11
3.	Բազմազավակ ընտանիքների թիվը	9
4.	Խնամակալ ունեցող երեխաների թիվը	3
5.	Սոցիալապես անապահով ընտանիքների երեխաների թիվը	84
6.	Հաշմանդամություն ունեցող երեխաներ մեծացնող ընտանիքների թիվը	12

ՍՈՎՈՐՈՂՆԵՐԻ ԿՈՂՄԻՑ ՏԱՐԲԱԿԱՆ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԵՐԻ ՅՈՒՐԱՑՄԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ

Տարի	Սովորողների թիվը, որից՝ 1-ին դասարան	Գերազանց	Լավ	Բավարար	Երկտարեցի
2018	194 / 57	44	56	37	1
2019	216/ 61	53	59	43	0
2020	221/ 62	70	50	39	0
2021	224/ 60	78	46	40	0
2022	229/ 62	73	61	33	0

ՍՈՎՈՐՈՂՆԵՐԻ ԿՈՂՄԻՑ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԵՐԻ ՅՈՒՐԱՑՄԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ.

Տ/Թ	Սովորողների թիվը	Գերազանց	Լավ	Բավարար	Երկտարեցի
2018	195	7	33	155	0
2019	209	5	41	163	0
2020	195	19	38	138	0
2021	212	16	63	133	0
2022	211	12	55	144	0

1.2 Դպրոցի համագործակցությունը տեղական ինքնակառավարման մարմինների, ծնողական համայնքի, կրթության կառավարման մարմինների, շահառու կազմակերպությունների հետ

Դպրոցի համագործակցությունը տեղական ինքնակառավարման մարմինների հետ կրում է պարբերական բնույթ: Մասնավորապես, դպրոցի սաները պարբերաբար մասնակցում են Սպիտակ համայնքի և համայնքապատկան կառույցների կողմից կազմակերպվող տարաբնույթ սպորտային և մշակութային միջոցառումների, այդ թվում՝ սպորտային առաջնություններ, գրադարանների, Սպիտակի մշակույթի պալատի կողմից իրականացվող միջոցառումներին: Դպրոցի սաները և ծնողները ստացել են բազմաթիվ շնորհակալագրեր ու պատվոգրեր միջոցառումների մասնակցության ու տեղեր գրավելու համար: Ժամանակ առ ժամանակ դպրոցի սաների համար ՏԻՄ կողմից տրամադրվում է նաև տրանսպորտային աջակցություն: Որպես օրինակ կարող ենք նշել ֆրանկոֆոնյան օրերին մասնակցությունը, համադպրոցական էքսկուրսիաները: Դպրոցի համագործակցությունը ծնողական համայնքի հետ հիմնականում իրականացվում է ծնողական խորհրդի միջոցով: Այսպես, դպրոցն աջակցում է ծնողական խորհրդի աշխատանքների կազմակերպմանը՝ հատկապես սովորողների սոցիալ-կենցաղային աշխատանքների համապատասխան բնագավառներում: Ծնողների հետ կազմակերպվում են հանդիպումներ, սեմինարներ, որտեղ քննարկվում են դպրոցի գործունեության վիճակը, հեռանկարային ծրագրերը, ուսումնադաստիարակչական աշխատանքների արդյունավետ կազմակերպման հարցերը: Ելնելով աշխատանքների իրականացման արդյունքներից, յուրաքանչյուր տարի շնորհակալագրերով, պատվոգրերով պարգևատրվում են արժանի ծնողներին, ովքեր իրենց աջակցությունն են ցուցաբերում: Բացի այդ, ծնողական համայնքի կողմից կատարվում են Դպրոցի համար հանրօգուտ աշխատանքներ, որպես օրինակ կարելի է նշել անհրաժեշտ հմտություններ ունեցող ծնողների կողմից մասնակցությունը դասասենյակների ու այլ սենյակների վերանորոգման աշխատանքներին, ինչպես նաև 44-օրյա պատերազմի ժամանակ զոհված, դպրոցի նախկին սան Վլադ Մարգարյանի հիշատակի հուշարձանի կառուցմանը: Դպրոցի զարգացման կարևորագույն առավելությունը համագործակցությունն է նաև արտաքին շահառու կազմակերպությունների հետ: Նյութատեխնիկական բազայի բարելավման, սովորողներին ու մանկավարժներին հասարակական կյանքին ակտիվորեն ներգրավելու համար դպրոցը մշտապես համագործակցում է առանձին կառույցների և նրանց ներկայացուցիչների, ՀՀ դպրոցների և արտասահմանյան կրթական հաստատությունների հետ: Համագործակցությունը նպաստում է դպրոցի կառավարման և ուսուցման գործընթացներում փորձի փոխանակմանը, ուսուցիչների և սովորողների փոխանակման ծրագրերի իրականացմանը, ինչպես նաև այլ երկրների հետ սոցիալական և մշակութային կապերի ամրապնդմանը: Դպրոցը համագործակցում է «Կայուն զարգացման հայկական հիմնադրամի» հետ, որի կողմից կազմակերպված մրցույթներում 2 անգամ ճանաչվել է հաղթող, ինչի արդյունքում դպրոցը ստացել է մարզական և ուսումնական գույք: Ֆրանսիայի դեսպանատան հետ համագործակցության արդյունքում դպրոցում ֆրանսերեն լեզուն ուսումնասիրվում է խորացված, ֆրանսերենի ուսուցչուհի Ք. Ափիցարյանն երկու անգամ արժանացել է կրթաթոշակի Հայաստանում Ֆրանսիայի դեսպանությունից և անցել վերապատրաստում Ֆրանսիայի Վիշի քաղաքի CAVILAM կենտրոնում: Միջազգային համագործակցության խթանման համար ստեղծվել է ինտերնետային համընդհանուր միջավայր, որը հնարավորություն է տալիս ուսուցիչների և այլ քաղաքների դպրոցների հետ առցանց կապ հաստատել, միմյանց հաղորդակից դարձնել դպրոցում կիրառվող մեթոդների լավագույն փորձին / 2016 թվականից ֆրասիացի և 2023թվականից դանիացի դպրոցականների հետ/ :

Դպրոցը 2023թ ԿԶՆԱԿ հիմնադրամի հետ համագործակցության արդյունքում դարձել է մենթոր-դպրոց: Կարևորվում է նաև համայնքի և դպրոցի համագործակցության ավելացումը՝ համայնքային խնդիրների լուծման, երկարաժամկետ ծրագրերի իրականացման ու արդյունքների ստացման ուղղությամբ:

Համագործակցության ծրագրերը ներկայացնենք ստորև բերվող աղյուսակում՝

ՏԱՐԻ	Իրականացված ծրագրերի մասին տեղեկատվություն
2019	«ԵՄ-ն շրջակա միջավայրի համար Կանաչ համայնք՝ դիմակայուն ապագա » եռամյա նախագծի շրջանակներում էկոակումբների դրամաշնորհային մրցույթում ճանաչվել է հաղթող, որը ղեկավարում է «Էյ Թի Փի» բարեգործական հիմնադրամը, «Զինիշյան» հիշատակի հիմնադրամի և «Էներգետիկայի հայկական գործակալություն» հիմնադրամի հետ համատեղ, որի արդյունքում դպրոցում ստեղծվել է «Աղբավայրից էկո անկյուն
2020	«Կայուն զարգացման հայկական հիմնադրամի» կողմից կազմակերպված «Սպորտային սերունդ» մրցույթում ճանաչվել է հաղթող, որի արդյունքում դպրոցն ստացել է մարզական և ուսումնական գույք:
2021	ԿԳՄՍ նախարարության կողմից հատկացված յրացուցիչ գումարի հաշվին իրականացվել է դպրոցի 65 գ/մ տարածքի մետաղական ցանցավոր ցանկապատի կառուցում:
2021	ՄԱԿ-ի Պարենի համաշխարհային ծրագրի կողմից, ՀՀ Կառավարության մասնակցությամբ «Դպրոցական սնունդ ծրագրի» շրջանակներում իրականացվել է խոհանոցի վերանորոգում և նոր գույքի ստացում
2022	«ԿԳՄՍ նախարարության և ԱՄՆ Միջազգային զարգացման գործակալության համագործակցությամբ իրականացվել է «Ներառական կրթության համակարգի հզորացում Հայաստանում» ծրագրի շրջանակներում դպրոցի ռեսուրսային սենյակի և հարակից սանհանգույցի վերանորոգում և կահավորվում, թեքահարթակի կառուցում:
2023	Դպրոցի ուսուցիչները մասնակցել են «ԾԻԳ»-ի ՏՀՏ, ԿԳՄՍՆ և Մեդիա նախաձեռնությունների կենտրոնի «Մեդիագրագիտության շաբաթ» վերապատրաստումներին, «Կամավոր ատեստավորմանը» և ՀՄԿ-ի կողմից կազմակերպված «Տավուշի, Լոռու, Սյունիքի մարզերում մենթորների ներգրավման մրցույթին» և ճանաչվել են հաղթողներ:

1.3 Ուսումնական հաստատության ենթակառուցվածքները, մարդկային ռեսուրսները և հնարավորությունները

1.3.1 Ուսումնական հաստատության շենքային պայմանները.

Դպրոցի շենքը տիպային է՝ 2193,86 քմ ընդհանուր մակերեսով, ունի երկու մասնաշենք: Ընդհանուր հզորությունը՝ 457 / չորս հարյուր հիսունյոթ/ սահմանային տեղ և հարմարեցված կրթական ծրագրեր իրականացվող ուսումնական հաստատությունների պահանջներին: Շենքի երկրորդ հարկում կա «Սմարթ դասասենյակ», «Ֆրանսերենի կաբինետ» «Էկո ակումբ», «Գրադարան»: Առաջին հարկը գործում է սպորտդահլիճ, ճաշարան, բժշկական կաբինետ, ԿԱՊԿՈՒ երեխաների համար նախատեսված «Ռեսուրս – սենյակ», նախակրթարան՝ երկու խմբասենյակով: Դպրոցն ունի մեկ հարմարեցված սանհանգույց, 8 սանհանգույց, 2 լոգարան և 2 թեքահարթակ: Ինֆորմատիկայի կրթական ծրագրերի իրականացման համար գործում է անհրաժեշտ սարքավորումներով հագեցած հատուկ «Սմարթ» և «Արմար» սենյակներ: հաստատությունն ապահովված է կենտրոնացված ջեռուցմամբ և ինտերնետային կապով: Դպրոցի շենքային պայմանները գտնվում են լավ վիճակում, հետևողականորեն՝ ըստ անհրաժեշտության, իրականացվում է կոսմետիկ վերանորոգում: Գործնական ուսուցման կազմակերպման ենթակառուցվածքները (լաբորատորիան, մարզադահլիճ, առարկայական կաբինետներ, ճաշարան, գտնվում են բավարար վիճակում և ունակ են ապահովելու ուսուցման պրոցեսի բնականոն ընթացքը: Վերջին տարիներին հետևողականորեն իրականացվել են Հաստատության տարածքի արդիականացում և գույքի թարմացում. ցանկապատվել և ասֆալտապատվել է բակը, ճաշարանի համար ձեռք է բերվել նոր գույք :

Թիվ	Ուսումնական սենյակներ	Քանակ	Մակերես մ2	Վիճակը
1	Դասասենյակներ	18	831.1	բավ
2	Արմար սենյակ	1		լավ
3	Սմարթ դասասենյակ	1	50.89	լավ
4	Ռեսուրս սենյակ	1	23.72	լավ
	Ֆրանսերենի սենյակ	1	46,12	լավ
6	Շախմատի սենյակ	1	23,72	լավ
7	Խմբասենյակ	2	123.2	լավ
8	Խոհանոց	1	59.34	լավ
9	Մարզադահլիճ	1	290	բավ
10	Լաբորատորիա	1	18.3	բավ
11	Սանհանգույցներ	9	50.0	լավ
12	Առանձնասենյակներ	3	38.5	բավ
13	Ուսուցչանոց	1	38.5	լավ
14	Գրադարան	1	15.9	լավ

1.3.2 Ուսումնական հաստատության նյութատեխնիկական բազան.

Ուսումնական հաստատությունը հագեցած է կրթական ծրագրեր իրականացնելու համար անհրաժեշտ նյութատեխնիկական բազայով: Վերջին տարիներին հետևողականորեն ձեռք են բերվել համակարգչային սարքավորումներ, էլեկտրոնային գրատախտակներ, լուսացրիչներ, տպիչներ, սպորտային մարզագույք , խոհանոցի գույք և սարքավորումներ:

Համակարգիչները տեղադրված են Արմաթ և Սմարթ դասասենյակներում , ուսուցչանոցում , վարչական աշխատողների աշխատասենյակներում, դասասենյակներում/ դասասենյակները միացված են ինտերնետային նեթին ցանցին/ : Նոթբուքերը և պլանշետներն օգտագործվում են կազմակերպվող միջոցառումների ժամանակ և նախատեսված են ինչպես վարչական անձնակազմին, ուսուցիչների, այնպես էլ աշակերտների համար:

23 համակարգիչ , 5 մինի համակարգչի հավաքածու, 1 եռաչափ տպիչի հավաքածու, 1 շաղափային և լազերային հաստոցի հավաքածու մշտապես միացված է նեթին ցանցին, 12 պլանշետ, 2 դյուրակիր համակարգիչներ (նոթբուք), 2 պրոյեկտոր և 2 էլեկտրոնային գրատախտակը:

Դպրոցի սպորտդահլիճը հագեցած է համապատասխան մարզական գույքով՝ այծիկ, գուգափայտ, մարզասարք ,բասկետբոլի շիթ ,մարմնամարզական ներքնակներ ,մարզման ծանրաձող, մարզման գանտել, ֆուտբոլի դարպասի ցանց ,մինի ֆուտբոլի դարպասի ցանց, վոլեյբոլի ցանց, պատի շախմատ, շախմատի ժամացույց, մարզումների օղակ փոքր, պոմպ ձեռքի, Էսպանդերի հավաքածու, ֆուտբոլի գնդակներ, բասկետբոլի գնդակներ, վոլեյբոլի գնդակ, սեղանի թենիսի ռակետ , վայրկենաչափ և սուլիչ (հավաքածու), խաղի օղակներ փոքր, ծանր գնդակ ,ֆիթնես գնդակ, պարկ և թունել (2-ական), պտտաձող, մարմնամարզական կամրջակ և ցատկերի սարք, մագլցման պարաններ, սեղանի թենիս և այլն:

Դպրոցի նախակրթարանը հազեցած է համապատասխան գույքով՝ սեղաններ «մանկական», աթոռներ «մանկական», գրապահարան, հագուստի պահարան 4 ռինաներ, մանկավարժի աթոռ, խնայիքի պահարան, մանկավարժի սեղան, մանկական բացուց, գործ, գրատախտակ Հեռուստացույց, հեռուստացույցի տակդիր, փոշեկոլ, գրականություն, խաղալիքներ /կառուցողական, դիդակտիկ, սեղանային խաղեր/ , սպորտային պարագաներ

Դպրոցի խոհանոցը հազեցած է համապատասխան գույքով՝ սառնարան , էլեկտրական ջրատաքացուցիչ 30լ, օդափոխիչ ,էլեկտրական սալօջախ ջեռոցով 380Վ, էլեկտրական թեյնիկ , հատակի կշեռք, կենցաղային կշեռք , լվացարան երկտեղանոց չ/պ1100*530*850, լվացարան մեկտեղանոց չ/պ 1000*600*850, սեղան աշխատանքային չ/պ1200*600*850, դարակաշար չ/պ 1200*500*1850, սեղան-նստարաններ

1.3.3 ՄԱՐԴԿԱՅԻՆ ՌԵՍՈՒՐՍՆԵՐ

ԴՊՐՈՑԸ ՈՒՆԻ 60 ԱՇԽԱՏՈՂ՝ 47 մանկավարժական, 13 /վարչատնտեսական/

2023 թվականին դպրոցում աշխատում է 37 ուսուցիչ, : Ուսուցիչների տարիքային կազմը թույլ է տալիս պահպանել և փոխանցել դպրոցական ավանդույթները, նախադրյալներ է ստեղծում դպրոցի հետագա զարգացման համար:

Դպրոցի ուսուցչական անձնակազմը բավականին փորձառու է և բարձր արդյունավետությամբ: Միջին տարիքը 45 տարեկան է: Ցուրաքանչյուր մեթոդական միավորումում աշխատում է բոլոր տարիքային խմբերի ուսուցիչներ, ինչը հնարավորություն է տալիս ապահովել որոշակի «ինքնաբավություն» մանկավարժական հմտությունների և դպրոցական ավանդույթների շարունակականության մեջ:

Ուսումնական գործունեության որակը բարելավելու նպատակով Դպրոցը վարում է նպատակաուղղված կադրային քաղաքականություն, որի հիմնական նպատակն է ապահովել օպտիմալ հավասարակշռություն թվային և որակական կադրերի արդիականացման և պահպանման գործընթացների միջև՝ իր կարիքներին համապատասխան:

35 ուսուցիչ /95%/ ունի բարձրագույն մասնագիտական կրթություն 2 ուսուցիչ / 5%/ ունի միջին մասնագիտական կրթություն, հինգ ուսուցիչ՝ 1-ին կարգի տարակարգ, երկու ուսուցիչ՝ կամավոր ատեստավորված:

Ուսուցիչների ատեստավորման կարգի համաձայն՝ մինչև 2022-2023 ուսումնական տարվա ավարտը 37 ուսուցիչներից բոլորն անցել են պարտադիր վերապատրաստման դասընթացներ, այդ թվում՝

- ✚ ըստ մասնագիտական չափանիշների զբաղեցրած պաշտոնի (97%)
- ✚ ուսուցիչներ (18%) բարձրացրել են իրենց որակավորումը հեռավար ուսուցման ոլորտում
- ✚ ուսուցիչներ (19%) բարելավել են իրենց SCS հմտությունները SS դասընթացներում: ✚ Շատ ուսուցիչներ ստացել են մրցանակներ, վկայականներ

Թիվ	Տարի	Նախագիծ	Ուսուցիչ
1	2018 2021 2020	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ՀՀ Կրթության և գիտության նախարարություն Հանրակրթական ուսումնական հաստատության որակավորման I աստիճանի տարակարգի շնորհման ▪ Ֆրիդրիխ Էբերտ հիմնադրամի «Սոցիալական արդարությունը և հավասարությունը դպրոցում» հավաստագիր ▪ «Պարադիզմա» կրթական հիմնադրամի Edcomp Armenic ուսուցչական համաժողովի մասնակցության հավաստագիր 	Սուսան Հակոբյան
2	2020 2021 2023	<ul style="list-style-type: none"> ▪ «Պարադիզմա» կրթական հիմնադրամի Edcamp Armenia ուսուցչական համաժողովի մասնակցության հավաստագիր ▪ ՖԷՀ հիմնադրամի «Սոցիալական արդարությունը և հավասարությունը դպրոցում» հավաստագիր ▪ «European Schoolnet Academy» ուսումնական սցենարների մրցույթին մասնակցության սերտիֆիկատ 	Քոչոյան Ծաղիկ
3	2022 2022	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ՀՀ Լոռու մարզպետի կողմից 44 օր տևած Արցախյան պատերազմի ընթացքում հայրենիքի պաշտպանության գործին անձնվիրաբար մասնակցելու համար շնորհակալագիր ▪ ՀՀ Լոռու մարզի ԵՄՄ-ի նախագահի կողմից Մատաղ սերնդի դաստիարակության, անմնացորդ նվիրումի և հայրենիքին մատուցած ծառայությունների համար պատվոգիր 	Ավագյան Վահե
4	2020 2021 2023	<ul style="list-style-type: none"> ▪ «Պարադիզմա» կրթական հիմնադրամի Edcamp Armenia ուսուցչական համաժողովի մասնակցության հավաստագիր ▪ ԻՄ Արոլյանի անվան մանկավարժական ինստիտուտի կողմից . «Ֆինանսական կրթությունը դպրոցում»: ▪ «Կրթության զարգացման և կառավարման հիմնադրամ» «Համադպրոցական մեթոդիավորում» ▪ «Իմ դպրոց կայքի ուսուցիչ» «Անտարես» ընկերության կրթական գործընթացի արդյունավետության բարձրացմանը նվիրված սերտիֆիկատ 	Անտոնյան Գոհար
5	2019 2021 2022	<p>Грамота : За подготовку участника в конкурсе «Строкой ироникаю в Гагарина жизнь»V-го международного Гагаринского фестиваля Շնորհակալագիր- «Ռուսական ազգային երգ» անվանակարգում</p> <p>Մրցանակակիր աշակերտ պատրաստելու համար, ՀՀ Լոռու մարզպետ</p>	Սահակյան Գայանե

6	2019	<ul style="list-style-type: none"> Կրթաթոշակ Հայաստանում Ֆրանսիայի դեսպանությունից 	Քրիստինե Ափիցարյան
		Վերապատրաստում Ֆրանսիայի Վիշի քաղաքի CAVILAM կենտրոնում	
	2019	<ul style="list-style-type: none"> Շնորհակալագիր Սպիտակի համայնքի ղեկավարի կողմից Հավաստագիր ԿԳՆ Կրթական ծրագրերի կենտրոնից 	
	2022	<ul style="list-style-type: none"> Հավաստագիր ԵՄ-ն Շրջակա միջավայրի համար «Կանաչ համայնք՝ դիմակայուն ապագա» ծրագիր 	
	2023	<ul style="list-style-type: none"> Կրթաթոշակ Հայաստանում Ֆրանսիայի դեսպանությունից 	
	2023	<ul style="list-style-type: none"> I տեղ «Իմ իննովացիան ֆրանսերենի համար» մրցույթում Վկայական ՀՀ ԿԳՄՍ նախարարության, ազգային երգ ու պարի ակադեմիա 	
	2023	<ul style="list-style-type: none"> Շնորհակալագիր Կայուն զարգացման Հայկական Հիմնադրամից Կրթաթոշակ Հայաստանում Ֆրանսիայի դեսպանությունից Կայուն զարգացման հիմնադրամ, Սպորտային սերունդ <p>Դրամաշնորհ սպորտային գույքի համար, ԵՄ-ն Շրջակա միջավայրի համար «Կանաչ համայնք՝ դիմակայուն ապագա» ծրագիր Դրամաշնորհ՝ Կանաչ անկյուն ստեղծելու համար</p> <p>Մենթոր տնօրեն, թեմատիկ վերապատրաստող ԿՋՆԱԿ, ԱՅՔ, UNICEF</p> <ul style="list-style-type: none"> Մենթոր ուսուցիչներ - ԿՋՆԱԿ, ՀՄԿ, 	
	2023		
7	2023		Հրաչուհի Սահակյան Աննա Թովմասյան Քրիստինա Ավետյան Լուսինե Մաթոսյան
8	2020	ՀՀ ԿԳՆ «Կրթական ծրագրերի կենտրոն» ԾԻԳՆ ուսումնական և վարչական գործընթացներում ՏՀՏ ներդրման վերապատրաստման դասընթաց - հավաստագիր	Տաթևիկ Հովսեփյան
	2022	<ul style="list-style-type: none"> «Hamdan Bin Mohammed Smart University» կողմից - վկայական «Իմ դպրոց կայքի ուսուցիչ» 	

ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ և ԽՈՐՀՐԴԱԿՑԱԿԱՆ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐ

Դպրոցում գործում են կանոնադրության համաձայն ձևավորված կոլեգիալ կառավարման մարմինը՝ խորհուրդը և խորհրդակցական մարմինները՝ աշակերտական խորհուրդ ծնողական խորհուրդ, մեթոդական միավորումներ, մանկավարժական խորհուրդ, որոնք կանոնավոր գումարում են նիստեր և կազմակերպում աշխատանքները:

ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ: Դպրոցի գործունեությունը թափանցիկ դարձնելու համար անհրաժեշտ է բարձրացնել կառավարման խորհրդի դերը: Վարչատնտեսական համակարգողի աջակցությամբ անհրաժեշտ է ընդլայնել դպրոցի խորհրդի լիազորությունները և իրավունքները, միջոցներ ստեղծել դպրոցի լրացուցիչ ֆինանսավորման և դրանց արդյունավետ օգտագործման համար ի շահ դպրոցի շնորհաշատ սովորողների:

ԱՇԽԱԿԵՐՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ: Սովորողների ինքնավարության և ինքնակառավարման նպատակով դպրոցում պետք է ակտիվացնել խորհրդի գործունեությունը: Պետք է նպաստել, որ նրանք մասնակցեն դպրոցի շրջանակներում որոշումների կայացմանը: Կայացած աշակերտական խորհուրդը կնպաստի երիտասարդ սերնդի իրավագիտակցության բարձրացմանը, նրա վերլուծական և քննադատական մտածողության, ինչպես նաև պատշաճ վարքի և վարվելակերպի ձևավորմանը, քաղաքացիական հասարակության կայացմանը և զարգացմանը: Քանի որ սովորողը որակյալ կրթության պահանջատերն է, պետք է լսել նրա կարծիքը դասավանդման բովանդակության, սովորողների գիտելիքների յուրացման որակի, նրանց վարքի, կարգապահության բարելավման վերաբերյալ:

ԾՆՈՂԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ : Սովորողների կրթության զարգացման գործում զգալի ներդրում ունեն ծնողները: Ամենօրյա աշխատանքի արդյունքում անհրաժեշտ է ձեռք բերել փոխադարձ վստահություն: Ծնողական խորհրդի դամներին ընդգրկել ուսման կարևորագույն գործառույթներում: Հաստատությունում ծնողների և մանկավարժական կոլեկտիվի կողմից երեխաների դաստիարակության հարցում ձևավորված են միասնական պահանջներ: Ամրապնդված է ծնողական խորհրդի կապը դպրոցի կառավարման խորհրդի և մանկավարժական խորհրդի հետ՝ ապահովելով տեղեկատվության կազմակերպումը և տարածումը: Հաստատությունն աջակցում է ծնողական խորհրդի աշխատանքի կազմակերպմանը՝ հատկապես սովորողների սոցիալ-կենցաղային աշխատանքների համապատասխան բնագավառում: Ծնողների հետ կազմակերպվում է հանդիպումներ, սեմինարներ, որտեղ քննարկվում են դպրոցի գործունեության վիճակը, հեռանկարային ծրագրերը, ուսումնասիրատիարակչական աշխատանքների արդյունավետ կազմակերպման հարցերը: Ծնողներին պետք է մասնակից դարձնել սովորողների ուսուցման, դաստիարակության գործընթացին, ուսումնականության բազայի հարստացմանը՝ ներգրավելով հովանավորներ:

ՄԵԹՈՂԱԿԱՆ ՄԻԱՎՈՐՈՒՄՆԵՐ: Դպրոցում գործում է 7 մեթոդական միավորում՝ «Հումանիտար», «Հայոց լեզու», «Ֆիզմաթ», «Բնագիտական», «Օտար լեզուներ», «Տարրական» և «Ընդհանուր զարգացվածության»: Դպրոցի ՄՄ քննարկում է հանրակրթական առարկայական չափորոշիչների համապատասխան ուսումնական ծրագրերի, ուսումնական պլանների նախագծերը, նոր փորձարկվող դասագրքերը, ձեռնարկները, մեթոդական ձեռնարկները և դրանց քննարկումների վերաբերյալ ուսուցիչներին (դասվարներին) տալիս երաշխավորություններ, քննարկում է կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող սովորողի անհատական ուսուցման պլանը, ուսումնասիրում, ընդհանրացնում է մանկավարժական առաջավոր փորձը և ան ներդնում գործնական աշխատանքում, նպաստում է ուսուցիչների (դասվարների) որակավորման բարձրացմանը, մանկավարժական խորհրդում քննարկելուց հետո դպրոցի տնօրենին ներկայացնում է առաջարկություն ուսումնական պլանի դպրոցական բաղադրիչի ժամերի տնօրինման վերաբերյալ, կատարում է ուսումնական պլանով սահմանված դասաժամերի նախնական բաշխում և առաջարկություն է ներկայացնում դպրոցի տնօրենին, կազմակերպում է դպրոցական օլիմպիադաներ, առարկայական մրցույթներ և այլ միջոցառումներ: Մեթոդական միավորումը պետք է որակավորման տարակարգ չունեցող սկսնակ ուսուցիչներին (դասվարներին) նախապատրաստի ատեստավորման նոր կարգին կազմակերպի մասնագիտական և մանկավարժական-մեթոդական խորհրդակցություններ, խորհրդատվություններ, ուսուցիչներին (դասվարներին) հաղորդակից դարձնի մանկավարժության նորագույն նվաճումներին, կազմակերպի սեմինարներ, մանկավարժական-մեթոդական ընթերցումներ: Տարբեր դպրոցների և ուսուցիչների նախաձեռնությամբ կարելի է ստեղծել միջդպրոցական մեթոդական միավորումներ: Առարկայական մեթոդական միավորումների նիստերը գումարվում են առնվազն յուրաքանչյուր ամիսը մեկ անգամ: Սահմանված կարգով նիստերն արձանագրվում են:

ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ:
Մանկավարժական խորհուրդը քննարկում է հանրակրթության պետական չափորոշիչն համապատասխան՝ հանրակրթական հիմնական ծրագրերի իրագործման հարցերը՝ սովորողների հակումներին ու ընդունակություններին, նրանց կյանքի և առողջության պահպանմանը համապատասխան, սովորողի կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիքի գնահատման համար մանկավարժահոգեբանական աջակցության տարածքային կենտրոն դիմելու հարցը՝ ծնողի համաձայնության առկայության դեպքում, ԿԱՊԿՈՒ սովորողի անհատական ուսուցման պլանը, ուսուցման բովանդակության, սովորողների ուսումնառության որակի, նրանց հետ իրականացվող արտադասարանական և արտադպրոցական աշխատանքների կազմակերպման, արտադասարանական խմբակների և ուսումնական կաբինետների ձևավորման, հանրակրթական ուսումնական առարկաների չափորոշիչների և ծրագրերի, ուսումնական պլանների նախագծերը, դպրոցում կրթական գործընթացին օժանդակող խորհրդատվական (տեղեկատվական, հոգեբանական, սոցիալ-մանկավարժական, հատուկ մանկավարժական, մեթոդական, առողջապահական և այլ բնույթի) ծառայությունների մատուցման ուսումնական գործընթացին վերաբերող այլ հարցեր:

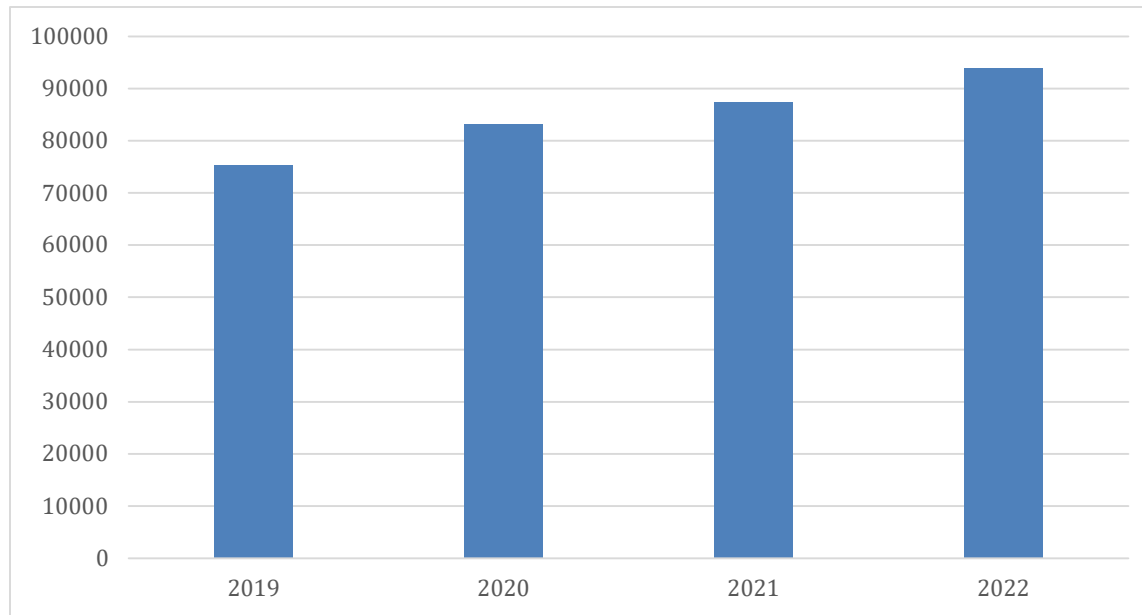
Մանկավարժական խորհրդի նիստերը բաց են: Անհրաժեշտության դեպքում մանկավարժական խորհրդի նիստերին մասնակցելու համար խորհրդակցական ձայնի իրավունքով հրավիրվում են ծնողներ, աշակերտական խորհրդի ներկայացուցիչներ (սովորողներին անմիջականորեն վերաբերող հարցերի քննարկման ժամանակ) և այլ անձինք: Մանկավարժական խորհրդի նիստից առնվազն երեք օր առաջ դպրոցի աշխատողներին պատշաճ կերպով տեղեկացվում են մանկավարժական խորհրդի նիստի անցկացման տեղի, ժամի և օրակարգի մասին:

1.3.4. ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՆՊԱՏԱԿՈՎ ԿԱՏԱՐՎԱԾ ԾԱԽՍԵՐ

Դպրոցի ֆինանսատնտեսական գործունեության արդյունքների ուսումնասիրությունները վկայում են, որ վերջին տարիներին ըստ նախահաշվի պլանավորված և կատարված ցուցանիշները հիմնականում չեն տարբերվում, շեղումները եական բնույթ չեն կրում: Ուստի վերլուծությունը ներկայացնենք ըստ նախահաշվային ցուցանիշների:

Դպրոցի բյուջեի վերլուծությունը սկսենք եկամտային մասից: Այսպես, դպրոցի ընդհանուր եկամուտները 2019-2022թթ ներկայացնենք գծապատկեր 1-ում:

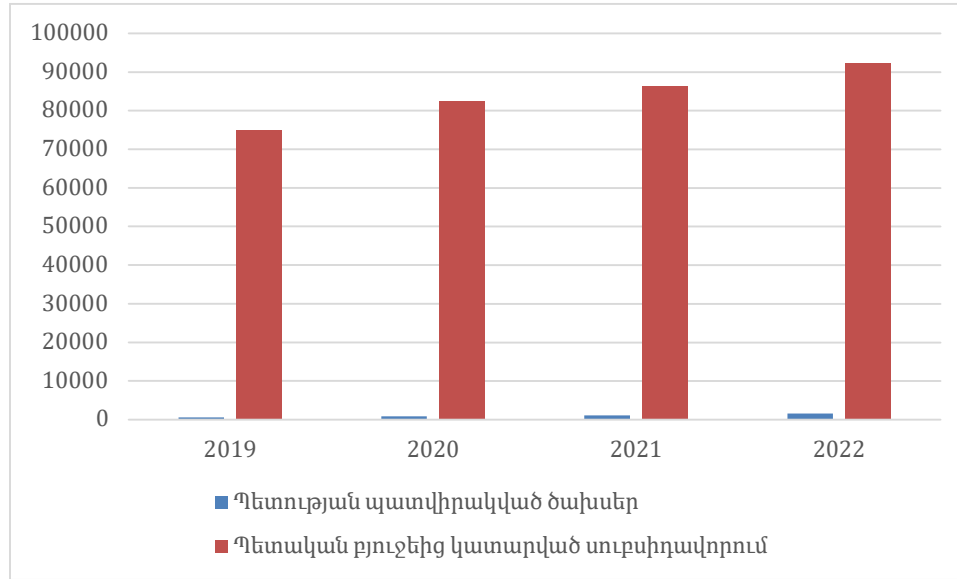
Գծապատկեր 1. Դպրոցի ընթացիկ եկամուտները

Ինչպես երևում է գծապատկեր 1-ից, դպրոցի ընթացիկ եկամուտները 2019-2022թ-ին տարեցտարի աճել են, այսպես 2022թ. 2019թ. ցուցանիշի նկատմամբ աճել է շուրջ 24,4 %-ով: Այս աճը հիմնականում պայամանվորված է եղել աշակերտների թվի աճով, քանի որ նշված տարիներին աշակերտների ընդհանուր թիվը Դպրոցում աճել է շուրջ 5 %-ով:

Եկամուտների կառուցվածքի ուսումնասիրությունը ներկայացնենք **20**գծապատկեր 2-ում:

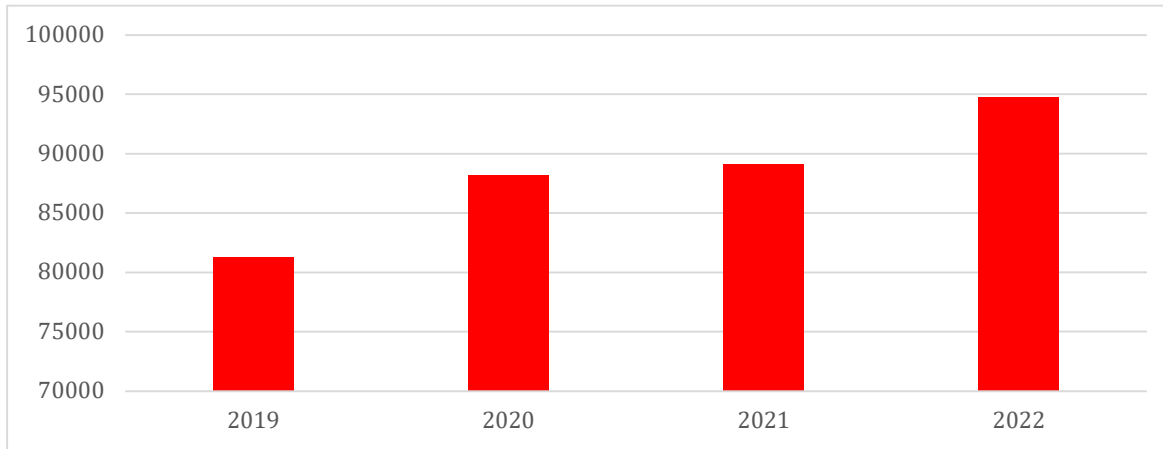
Գծապատկեր 2. Դպրոցի եկամուտների կառուցվածք

Ինչպես երևում է գծապատկեր 2-ից, դպրոցի եկամուտների 98-99%-ը ստա տարիների կազմում են պետական բյուջեից կատարվող սուբսիդավորումը, 1-2 %-ը կազմում է պետության կողմից պատվիրակված ծախսերը: Հատկանշական է, որ 2019-2022թ. արտաբյուջետային այլ եկամուտներ չի արձանագրվել Դպրոցի բյուջեում:

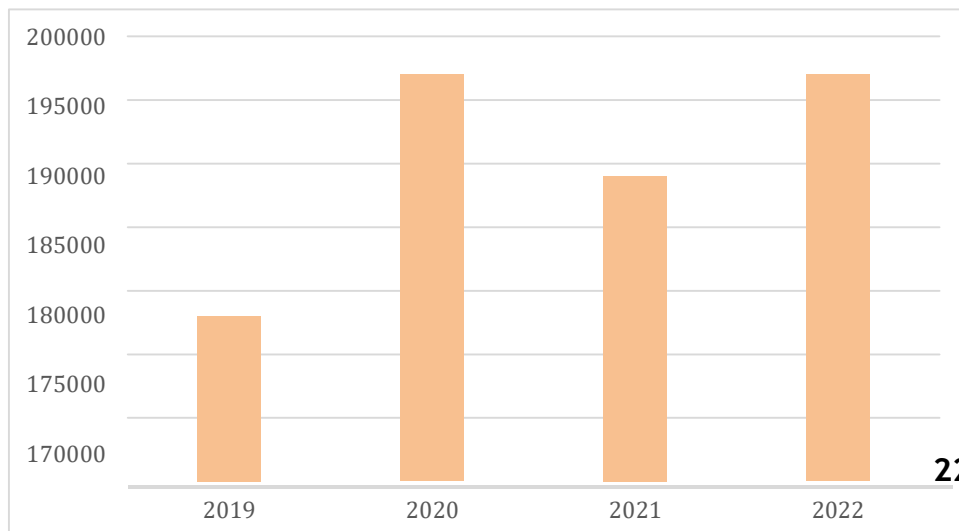
Անդրադառնալով ծախսերին՝ կազմենք գծապատկեր 3-ը: Արձանագրենք, որ Դպրոցի ընդհանուր ծախսերը նույնպես աճել են՝ 2022թ-ին 2019թ-ի ցուցանիշը գերազանցելով շուրջ 17%-ով:

Գծապատկեր 3. Դպրոցի ընդհանուր ծախսերի դինամիկան 2019-2022թթ.

Ուսումնական նպատակով կատարված ծախսերի վերլուծության առումով կարևոր նշանակություն ունի նաև մեկ սովորողի վրա կատարվող ծախսերի վերլուծությունն ըստ տարիների: Այս հարաբերական ցուցանիշի արդյունքները ներկայացնենք գծապատկեր 4- ում՝

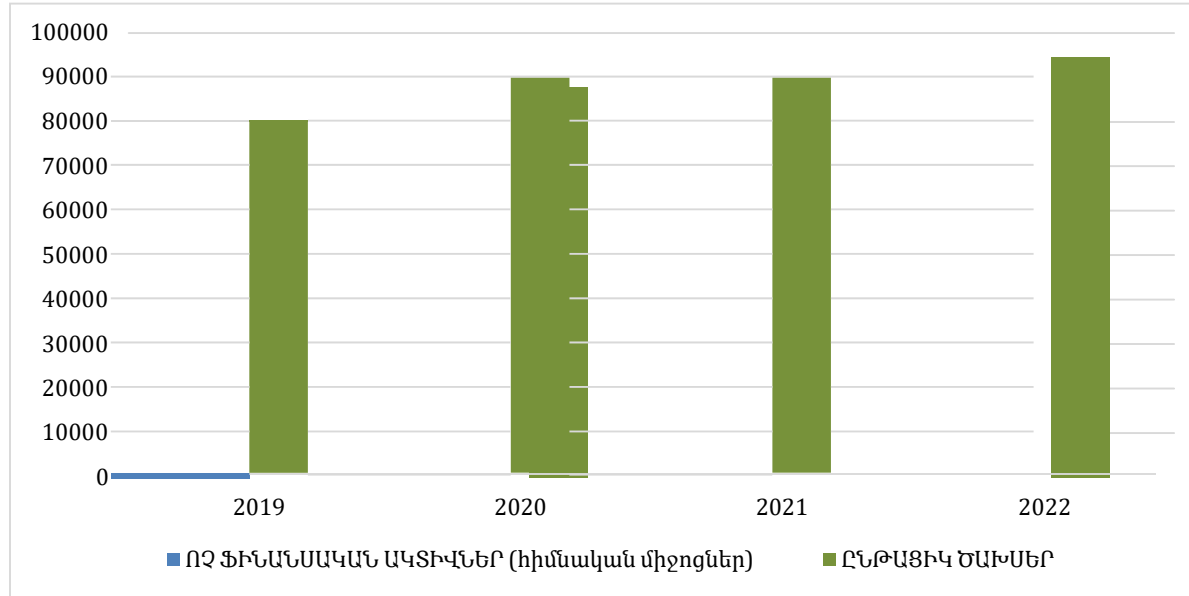
Գծապատկեր 4. Մեկ սովորողի վրա կատարվող ընդհանուր ծախսերը 2019-2022թթ.

Գծապատկերից պարզ է դառնում, որ այս ցուցանիշը ամենացածրն է եղել 2019թ-ին, որից հետո աճել է՝ գրեթե համանման ցուցանիշներ արձանագրելով 2020թ. և 2022թ-ին, համեմատաբար ցածր ցուցանիշ՝ 2021թ-ին:

Ծախսերի կառուցվածքի ներկայացման համար կազմել ենք գծապատկեր 5-ը:

Գծապատկեր 5. Դպրոցի ընդհանուր ծախսերի կառուցվածքը 2019-2022թ.

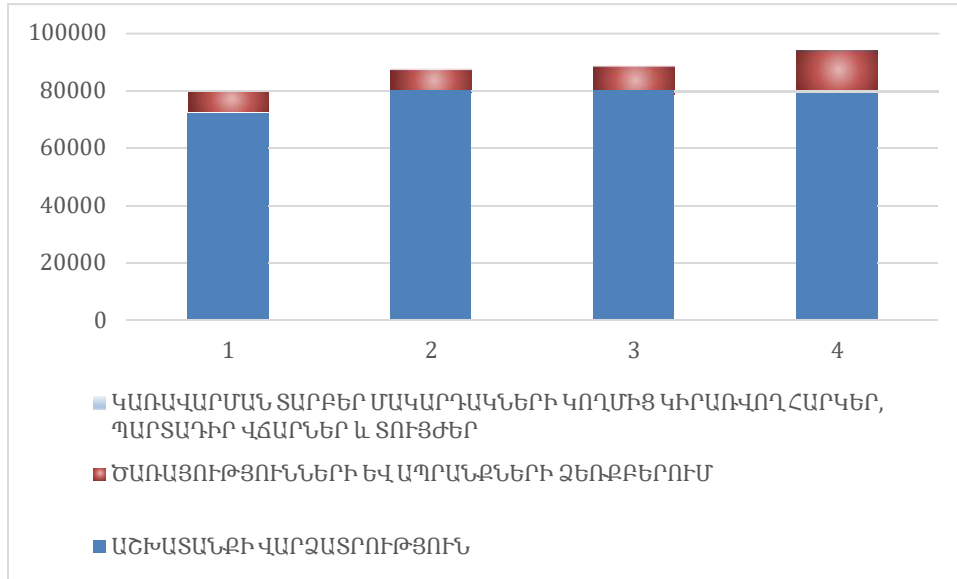

Անդրադառնալով ծախսերի կառուցվածքին՝ հարկ է նշել, որ ուսումնասիրվող ժամանակահատվածում գերակշռող մասը՝ 99 %-ից ավելին ուղղված է եղել ընթացիկ ծախսերին: Հիմնական միջոցներին հատկացվող միջոցների տեսակարար կշիռը տարեցտարի նվազել է: Սա համընդհանուր խնդիր է հանրակրթական համակարգում, որի մասնակի լուծմանն էլ ուղղված է սույն զարգացման ծրագրի ուղղություններից մեկը:

Դիտարկենք նաև նշված տարիներին ընթացիկ ծախսերի կառուցվածքը, որի համար կառուցենք գծապատկեր 6-ը:

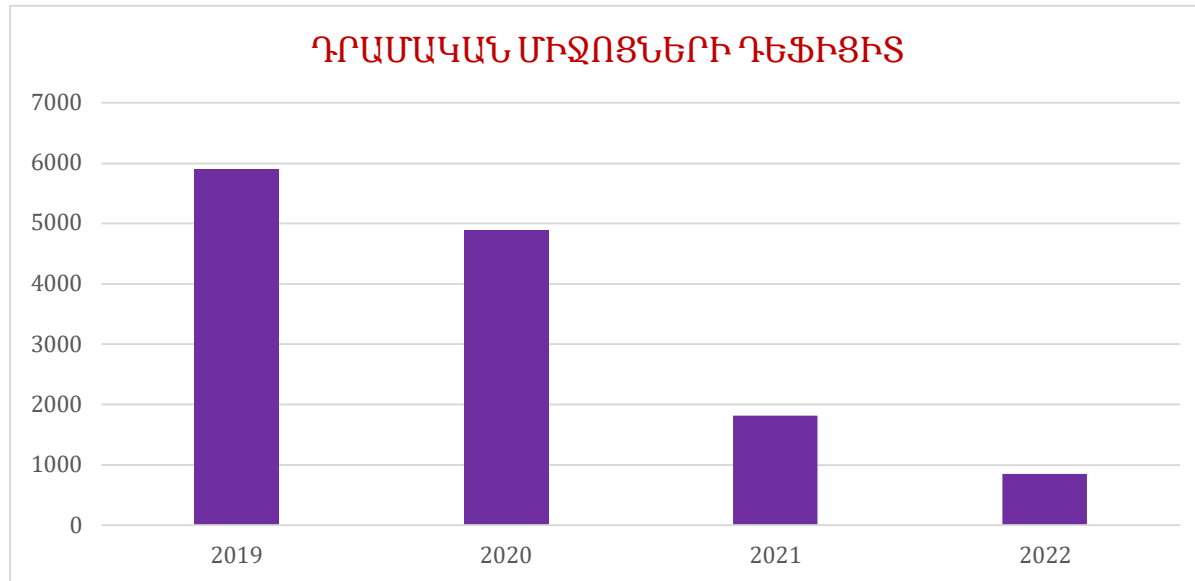
Գծապատկեր 6. Դպրոցի ընթացիկ ծախսերի կառուցվածքը 2019-2022թթ

Գծապատկեր 6-ից պարզ է դառնում, որ ընթացիկ ծախսերի կառուցվածքում ուսումնասիրվող ժամանակահատվածում ամենամեծ տեսակարար կշիռն ունեն աշխատանքի վարձատրության ծախսերը: Հատկանշական է, որ աշխատանքի վարձատրությանն ուղղված ծախսերը տարեցտարի նվազել են՝ 2019թ. 90 %ից հասնելով 84%ի: Փոխարենն ավելացել են ապրանքների ու ծառայություններին հատկացվող միջոցների տեսակարար կշիռը՝ շուրջ 10 տոկոսից հասնելով 14 տոկոսի:

Դրամական միջոցների դեֆիցիտի դինամիկան ուսումնասիրելու նպատակով կառուցենք գծապատկեր 7-ը:

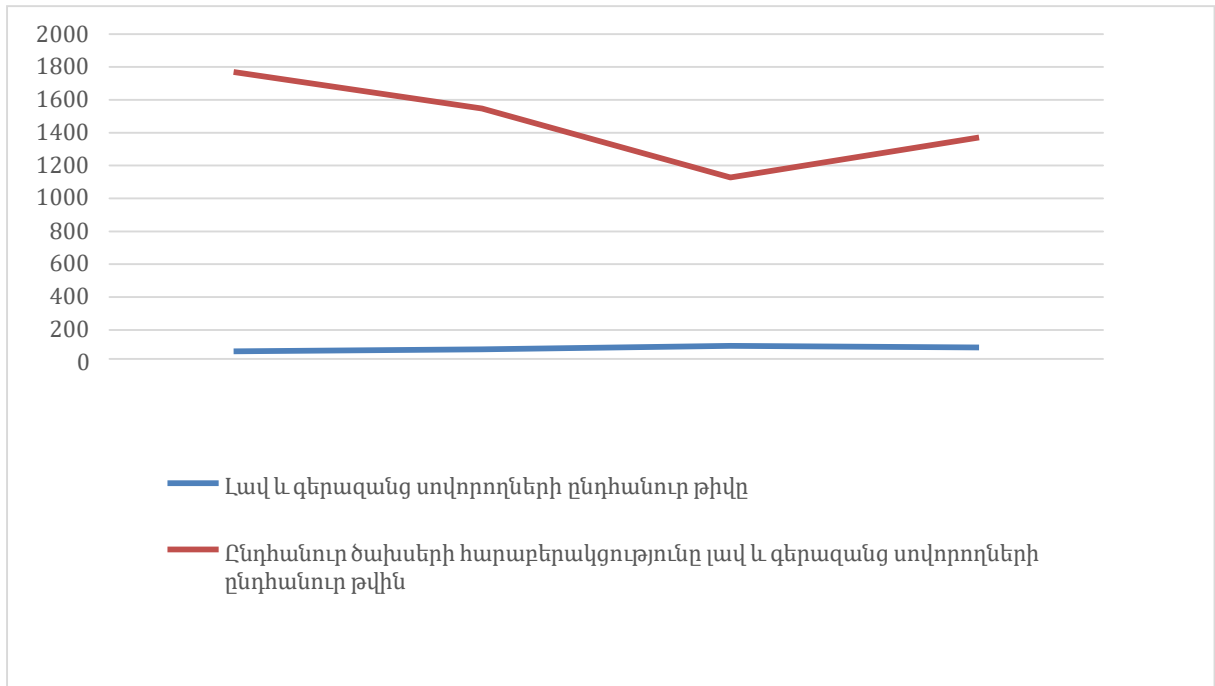
Գծապատկեր 7. Դպրոցի դրամական միջոցների դեֆիցիտի դինամիկան 2019-2022թթ.

Ինչպես երևում է գծապատկերից դպրոցի դրամական միջոցների դեֆիցիտը տարեցտարի նվազել է՝ 2022թ-ին շուրջ 7 անգամ պակաս լինելով 2019թ. ցուցանիշից:

Դպրոցի կողմից ծախսված ընդհանուր միջոցները համեմատենք սովորողների առաջադիմության մակարդակի հետ: Որպես ցուցանիշ դիտարկենք ընդհանուր ծախսերի հարաբերակցությունը գերազանց ու լավ գնահատականներ ստացած սովորողների թվին:

Գծապատկեր 8.

Գծապատկերից պարզ է դառնում, որ տարեցտարի ծախսերի ավելացմանը զուգահեռ ավելացել է լավ և գերազանց սովորողների թվաքանակը, ինչին զուգահեռ նվազել է ընդհանուր ծախսերի հարաբերակցության ցուցանիշը լավ և գերազանց սովորողների ընդհանուր թվաքանակին:

2. ԻՐԱՎԻՃԱԿԻ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆԸ, ՈՒՇԵՂ և ԹՈՒՅԼ ԿՈՂՄԵՐԸ

Կրթական գործունեության արդյունքները արտացոլում են դպրոցի կառավարման համակարգի իրավասությունը, ուսուցչական անձնակազմի պրոֆեսիոնալիզմը և ռեսուրսների հագեցվածության բավարար մակարդակը: Կրթության ժամանակակից պահանջներն արդիականացնում են կրթական գործունեության տարբեր բաղադրիչները, կրթական հարաբերությունները, ռեսուրսների ապահովումը և դպրոցի հասարակության

հետ փոխգործակցությունը փոխակերպելու անհրաժեշտությունը: Կատարված SWOT վերլուծությունը թույլ է տալիս գնահատել, որ արտաքին հնարավորություններն ու ռիսկերը որոշիչ չեն դպրոցի կրթական համակարգի զարգացման համար: Չարգացման ռազմավարությունը կենտրոնացած է դպրոցի ներքին զարգացման ներուժի և կառավարման և ուսուցչական նորարարական տեխնոլոգիաների վրա: Այս վերլուծությունը թույլ է տալիս առանձնացնել դպրոցի կրթական համակարգի զարգացման առաջնահերթ ռազմավարությունը մինչև 2028 թվականը՝ օրենքի պահանջներին համապատասխան կրթության նոր որակի ապահովում: Դպրոցի գործունեության մեջ ուժեղ կողմերի գերակշռումը, ծնողների (օրինական ներկայացուցիչների) աջակցության հետ միասին կնպաստի դպրոցի զարգացմանը, ինչը հանգեցնում է կրթության որակի բարելավմանը: Ներկայումս դպրոցում գործում է մեթոդական աջակցության հաստատված համակարգ, ուսումնադաստիարակչական գործունեության ժամանակակից համակարգ, բավարար մարդկային ռեսուրսներ: Չարգացման ռազմավարությունը կենտրոնացած է դպրոցի ներքին զարգացման ներուժի և կառավարման և դասավանդման ժամանակակից տեխնոլոգիաների վրա: Դպրոցի գործունեությանը ավելի մանրամասն ծանոթանալու և առկա իրավիճակը գնահատելու, խնդիրների բացահայտման համար իրականացվել են փաստաթղթային ուսումնասիրություններ, կազմակերպվել են հանդիպումներ դպրոցի կառավարման և խորհրդակցական մարմինների հետ:

Ուսումնասիրությունների և հանդիպումների արդյունքում բացահայտվածը ներկայացուն են ստորև:

2.1 Դպրոցի շենքային պայմանների վերլուծությունը

ՈՒԺԵՂԿՈՂՄ

- ✦ Ուսումնական հաստատությունն ապահովված է կրթական գործունեության ապահովման համար անհրաժեշտ լուսավոր, ընդարձակ և հարմարավետ շենքային պայմաններով,
- ✦ Կրթական գործունեության կազմակերպման համար առկա են հարմարեցված դասասենյակներ և կաբինետներ, ֆարգադաշտ և սպորտդահլիճ՝ հանդերձարաններով, սանհանգուցներով և լոգարանով,
- ✦ Սմարթ և Արմարթ կաբինետներ, առարկայական կաբինետներ, լաբորատորիա, գրադարան, Ռեսուրս-սենյակ, վարչական առանձնասենյակներ:
- ✦ Դպրոցն ունի ճաշարան ու խոհանոց՝ տաք սնունդ տրամադրելու համար, որին մասնակցում է տարրական դպրոցի և նախակրթարանի 254 սովորող և սան:
- ✦ Առկա են ջեռուցման և գրաֆիկով կենտրոնացված ջրամատակարարում ինտերնետային կապ, արևային վահանակ,
- ✦ Դպրոցում գործում է նախակրթարան՝ երկու խմբասենյակով:
- ✦ Դպրոցն ունի մեկ հարմարեցված և 8 սովորական սանհանգույց, 2 լոգարան և 2 թեքահարթակ

ԹՈՒՅԼ ԿՈՂՄ

- ✦ Դպրոցում բացակայում է հանդիսությունների դահլիճը
- ✦ Դպրոցը չունի հրաձգարան
- ✦ Դպրոցը չունի շուրջօրյա ջրամատակարարման և ջրահեռացման համակարգեր:
- ✦ Դպրոցի մարզադահլիճը, դասասենյակները և առանձնասենյակներն ունեն վերանորոգման կարիք

2.2. Ուսումնական հաստատության նյութատեխնիկական բազայի վերլուծություն

ՈՒՇԵՂ ԿՈՂՄ

Դպրոցի նյութատեխնիկական բազան ապահովում է հանրակրթական հիմնական կրթական ծրագրի իրականացումը: Ինֆորմատիկայի կրթական ծրագրերի իրականացման համար գործում է անհրաժեշտ սարքավորումներով հագեցած հատուկ «Սմարթ» և «Արմարթ» սենյակներ` 23 համակարգիչ , 5 մինի համակարգչի հավաքածու, 1 եռաչափ տալիչի հավաքածու, 1 շաղափային և լազերային հաստոցի հավաքածու մշտապես միացված է ներքին ցանցին: Դասասենյակի սարքավորումները ներառում են (12 պլանշետ) (2 նոթբուք, պրոյեկտորներ և էլեկտրոնային գրատախտակներ: Դպրոցական իրադարձություններն ամրագրվում են պաշտոնական կայքում <https://spitak2.schoolsite.am/>: Կայքը ծառայում է որպես կրթական գործընթացի մասնակիցների տեղեկատվության փոխանակման կարևոր միջոց, հրապարակում է տեղեկատվություն ուսումնական հաստատության գործունեության և ձեռքբերումների մասին: Մարզադահլիճը հագեցած է հարուստ մարզական գույքով, խոհանոցը` համապատասխան գույքով:

ԹՈՒՅԼ ԿՈՂՄ

- ✚ Լաբորատորիան վերազինված չէ ժամանակակից սարքավորումներով և նյութերով
- ✚ Գրադարանում գրքերի տրամադրման արդյունավետության բարձրացման նպատակով անհրաժեշտ է ունենալ առկա գրականության էլեկտրոնային հաշվառում:
- ✚ Թվային գրականության հասանելիությունն ապահովելու նպատակով գրադարան- ընթերցասրահի համար անհրաժեշտ է ձեռք բերել նոր համակարգիչներ:
- ✚ Ժամանակակից դասապրոցեսի կազմակերպման անհրաժեշտության աճին զուգահեռ` Դպրոցն ունի նոր համակարգչային տեխնիկայի ձեռք բերման կարիք:

2.3 Բազմակարծիք, ներառական և արժեքային միջավայրի վերլուծություն

ՈՒԺԵՂ ԿՈՂՄ

Դպրոցում բազմակարծիք, ներառական և արժեքային միջավայրն ապահովվում է՝ դպրոցում գործող կառավարման և խորհրդակցական մարմինների համատեղ ու ներդաշնակ գործունեության ապահովման արդյունքում: Դպրոցում գործում են կանոնադրության համաձայն ձևավորված կոլեգիալ կառավարման մարմինը՝ խորհուրդը և խորհրդակցական մարմինները՝ աշակերտական խորհուրդը, ծնողական խորհուրդը, մեթոդական միավորումները, մանկավարժական խորհուրդը, որոնք կանոնավոր գումարում են նիստեր և կազմակերպում աշխատանքները:

Դպրոցի գործունեությունը թափանցիկ, բազմակարծիք ու մասնակցային դարձնելու համար կարևոր է բարձրացնել կառավարման խորհրդի դերը, որը ներկայումս կրում է հիմնականում կանոնադրական բնույթ: Անհրաժեշտ է ընդլայնել դպրոցի խորհրդի լիազորությունները և իրավունքները հետևյալ ուղղություններով: Ներառական ու մասնակցային արժեքային միջավայրի կերտման և սովորողների կրթության զարգացման գործում զգալի ներդրում ունեն ծնողները, ում հետ ամենօրյա աշխատանքի արդյունքում ձեռք է բերվել փոխադարձ վստահություն: Դպրոցում ծնողների և մանկավարժական կոլեկտիվի կողմից երեխաների դաստիարակության հարցում ձևավորված են միասնական պահանջներ: Այս առումով ամրապնդված է ծնողական խորհրդի կապը դպրոցի կառավարման խորհրդի և մանկավարժական խորհրդի հետ՝ ապահովելով տեղեկատվության կազմակերպումը և տարածումը: Հաստատությունն աջակցում է ծնողական խորհրդի աշխատանքի կազմակերպմանը՝ հատկապես սովորողների սոցիալ-կենցաղային աշխատանքների համապատասխան քննազավառում: Մասնակցայնության բարձրացման իմաստով դեռևս ցածր մակարդակի վրա է գտնվում դպրոցում սակավ են ծնողների կողմից սովորողների ուսուցման, դաստիարակության գործընթացին, ուսումնանյութական բազայի հարստացմանը ներգրավվածությունը:

Սովորողների մասնակցայնության, ներառական միջավայրի ձևավորման ու ինքնակառավարման առումով դպրոցում սակավ ակտիվությամբ է հանդես գալիս աշակերտական խորհուրդը՝ դպրոցի կառավարման որոշումների կայացման ուղղությամբ ներկայացնելով քիչ թվով առաջարկներ ու կարծիքներ: Աշակերտական խորհրդի կողմից քիչ են արտահայտվում կարծիքներ դասավանդման բովանդակության, սովորողների գիտելիքների յուրացման որակի, նրանց վարքի, կարգապահության բարելավման վերաբերյալ:

Բազմակարծիք միջավայրին նպաստում է նաև դպրոցի մեթոդական միավորման կողմից հանրակրթական առարկայական չափորոշիչների համապատասխան ուսումնական ծրագրերի, ուսումնական պլանների նախագծերի, նոր փորձարկվող դասագրքերի, մեթոդական ձեռնարկների քննարկումները, ինչպես նաև դրանց քննարկումների վերաբերյալ ուսուցիչներին (դասվարներին) երաշխավորությունների տրամադրումը: Ներառականության ապահովման նպատակով պարբերաբար քննարկվում է կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող սովորողի անհատական ուսուցման պլանը, ուսումնասիրվում, ընդհանրացվում է մանկավարժական առաջավոր փորձը և այն ներդրվում գործնական աշխատանքում, ինչը նպաստում է ուսուցիչների (դասվարների) որակավորման բարձրացմանը: Մեթոդական միավորումը նաև մասնակցային միջավայրի ապահովման օղակ է հանդիսանում, քանի որ մանկավարժական խորհրդում քննարկելուց հետո

դպրոցի տնօրենին ներկայացնում է առաջարկություն ուսումնական պլանի դպրոցական բաղադրիչի ժամերի տնօրինման վերաբերյալ, կատարում է ուսումնական պլանով սահմանված դասաժամերի նախնական բաշխում և առաջարկություն է ներկայացնում դպրոցի տնօրենին, ինչպես նաև կազմակերպում է դպրոցական օլիմպիադաներ, առարկայական մրցույթներ և այլ միջոցառումներ:

Բազմակարծիք ու ներառական միջավայրի առումով կարևորվում է նաև մանկավարժական խորհրդի արդյունավետ գործունեությունը դպրոցում: Դպրոցի մանկավարժական խորհուրդը կազմավորվում է մանկավարժական համակազմի օգոստոսյան առաջին նիստում: Մանկավարժական խորհուրդը քննարկում է հանրակրթության պետական չափորոշչին համապատասխան՝ հանրակրթական հիմնական ծրագրերի իրագործման հարցերը՝ սովորողների հակումներին ու ընդունակություններին, նրանց կյանքի և առողջության պահպանմանը համապատասխան, սովորողի կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիքի գնահատման համար մանկավարժահոգեբանական աջակցության տարածքային կենտրոն դիմելու հարցը՝ ծնողի համաձայնության առկայության դեպքում, ԿԱՊԿՈՒ սովորողի անհատական ուսուցման պլանը, ուսուցման բովանդակության, սովորողների ուսումնառության որակի, նրանց հետ իրականացվող արտադասարանական և արտադպրոցական աշխատանքների կազմակերպման, արտադասարանական խմբակների և ուսումնական կաբինետների ձևավորման, հանրակրթական ուսումնական առարկաների չափորոշիչների և ծրագրերի, ուսումնական պլանների նախագծերը, դպրոցում կրթական գործընթացին օժանդակող խորհրդատվական (տեղեկատվական, հոգեբանական, սոցիալ- մանկավարժական, հատուկ մանկավարժական, մեթոդական, առողջապահական և այլ բնույթի) ծառայությունների մատուցման, ուսումնական գործընթացին վերաբերող այլ հարցեր: Մանկավարժական խորհրդի նիստերն արձանագրում է մանկավարժական խորհրդի անդամներից ընտրված մշտական քարտուղարը: Մանկավարժական խորհրդի նիստերը գումարվում են առնվազն երկու ամիսը մեկ անգամ, անհրաժեշտության դեպքում գումարվում են արտահերթ նիստեր: Մանկավարժական խորհրդի նիստերը բաց են: Անհրաժեշտության դեպքում մանկավարժական խորհրդի նիստերին մասնակցելու համար խորհրդակցական ձայնի իրավունքով հրավիրվում են ծնողներ, աշակերտական խորհրդի ներկայացուցիչներ (սովորողներին անմիջականորեն վերաբերող հարցերի քննարկման ժամանակ) և այլ անձինք: Մանկավարժական խորհրդի նիստից առնվազն երեք օր առաջ դպրոցի աշխատողներին պատշաճ կերպով տեղեկացվում են մանկավարժական խորհրդի նիստի անցկացման տեղի, ժամի և օրակարգի մասին:

ԹՈՒՅԼ ԿՈՂՄ

- Դպրոցի չունի հոգաբարձուների խորհուրդ:
- Աշակերտական խորհուրդը բավարար չափով ակտիվ չէ, հաճախ հանդես չի գալիս սեփական նախաձեռնություններով:
- Դպրոցի գործունեությունը թափանցիկ դարձնելու համար անհրաժեշտ է բարձրացնել կառավարման խորհրդի դերը: Կառավարման խորհրդը չի համագործակցում հասարակական կազմակերպությունների հետ ներգրավված չէ դպրոցի համար ֆինանսական միջոցների հայթայթմանը, նյութատեխնիկական բազայի ամրապնդմանը, արտաբյուջետային ֆոնդի ձևավորմանը:

2.4 Չափորոշչային պահանջներին համապատասխան կրթության որակի վերլուծություն

Դպրոցում պարբերական աշխատանքներ են կատարվում արդի կրթական մեթոդների կիրառության ու կրթական տեխնոլոգիաների տեղայնացման ուղղությամբ: Բացի այդ, կարևորվում է ռազմահայրենասիրական դաստիարակությանը, մարդկային արժեքների ամրապնդմանը, ստեղծագործական գործունեության խրախուսմանն ուղղված միջոցառումները: Ուսման որակը բարելավելու, սովորողների հմտությունները, կարողություններն ու դիրքորոշումները զարգացնելու, առողջությունն ու անվտանգությունը պահպանելու ուղղությամբ նույնպես ծրագրեր են իրականացվում: Կազմակերպվում են արտադասարանական ու արտադպրոցական նպատակային միջոցառումներ:

Այս Ծրագիրը պետք է օգնի կառուցել կրթության որակի ժամանակակից ձևաչափ, որն իրագործում է հետևյալ ոլորտները.

- Կրթության որակի գնահատման ներդպրոցական վերահսկողության համակարգի ներդրում՝ հիմնված գնահատման ընթացակարգերի արդյունքների համապարփակ վերլուծության վրա,
- Հաստատության ժամանակակից տեղեկատվական և հեռահաղորդակցական ենթակառուցվածքի
- ձևավորում՝ դրա մատչելիության բարձր մակարդակով և դրա հիման վրա որակյալ ծառայությունների մատուցմամբ՝ առցանց կրթության հնարավորության ստեղծմամբ,
- Անհատական կրթական ուղիների իրականացման պայմանների ստեղծում և զարգացում, սովորողների ինքնուրույն կրթական գործունեության իրավասությունների ձևավորում, ինչպես նաև մասնագիտական ինքնորոշում,
- Պայմանների ստեղծում դպրոցի ուսուցչական կազմի զարգացման և մասնագիտական աճի համար
- Բազմաբնույթ և փոխշահավետ փոխհամագործակցության իրականացում բոլոր շահագրգիռ կողմերի, ներառյալ ծնողների հետ, և նրանց նախապատրաստում որպես կրթական հարաբերությունների իրավասու մասնակիցների:
- Կրթության պահանջվող որակին հասնելու գործիքները
- Սովորողների ֆունկցիոնալ (ներառյալ ֆինանսական) գրագիտության ձևավորում,
- Սովորողների նախագծման, փորձարարական և հետազոտական գործունեության տեխնոլոգիաներ,
- Սովորողների թվային իրավասությունների ձևավորում,
- Սովորողների ինքնակառավարման զարգացում, սոցիալական պրակտիկա,
- Սովորողների համար անհատական ուսումնական ծրագրերի ձևավորում,
- Կրթական ծրագրերի իրականացման ձևերի շրջանակի ընդլայնում՝ ցանցային ձևեր, հեռավար ուսուցում,
- անհատական ուսուցում տանը, ընտանեկան ուսուցում, արտաքին ուսուցում, կրկնուսույցների աջակցություն,
- Լրացուցիչ կրթության նոր հնարավորություններ,
- Շնորհալի երեխաներին հայտնաբերելու և աջակցելու համակարգեր,
- Առողջապահական ծրագրերի թարմացում, հատուկ ԿԱՊԿՈՒ երեխաներին աջակցության ծրագրեր և այլն,
- Հոգեբանական և մանկավարժական խորհրդատվություն ծնողների համար:

ԹՈՒՅԼ ԿՈՂՄ

Միջազգային օլիմպիադաներին մասնակցության բացակայություն:

32

Հանրապետական օլիմպիադաների մասնակցության ոչ բավարար արդյունքներ:

2.5 Դպրոցի կառավարման մարմնի և տնօրենի համագործակցության վերլուծությունը

ՈՒԺԵՂ ԿՈՂՄ

Դպրոցի կառավարման մարմնի և տնօրենի համագործակցության վերլուծությունը վկայում է, որ այն հիմնականում կրում է ձևական բնույթ սահմանափակվելով կառավարման խորհրդին ՀՀ գործող իրավական ակտերով ու դպրոցի կանոնադրությամբ ամրագրված հիմնական լիազորությունների կատարմամբ: Ըստ դպրոցի կանոնադրության հաստատության տնօրենը Կառավարման խորհրդին է ներկայացնում ուսումնական հաստատության զարգացման ծրագրի իրականացումն ապահովող տարեկան գործողությունների ժամանակացույցը, դպրոցի կազմակերպման կառուցվածքը, ներքին կարգապահական կանոնները, մանկավարժահոգեբանական ծառայությունների և ԿԱՊԿՈՒ սովորողների կազմը: Ուսումնասիրվող ժամանակահատվածում դպրոցի խորհուրդն աշխատել է համաձայն հաստատված պլանի՝ հրավիրելով նիստեր, հաստատելով հաշվետվություններ: Ինչպես տնօրենի, այնպես էլ կառավարման խորհրդի կողմից համագործակցության ակտիվացմանն ուղղված գործողությունների պակասն առկա է դպրոցում:

ԹՈՒՅԼ ԿՈՂՄ

Վերլուծության արդյունքում առանձնցված խնդիրներից կարելի է արձանագրել կառավարման խորհրդի կողմից նախաձեռնությունների պակասը, խորհրդի որոշ անդամների պարբերական բացակայությունը նիստերից, ձեռնպահ վերաբերմունքն ու ակտիվ մասնակցության պակասը: Այս առումով դպրոցի գործունեությունը թափանցիկ դարձնելու համար անհրաժեշտ է բարձրացնել կառավարման խորհրդի դերը: Անհրաժեշտ է ընդլայնել դպրոցի խորհրդի լիազորությունների իրականացման մակարդակը, իրավունքները և դրանց կատարման արդյունավետությունը հատկապես շեշտադրելով համագործակցությունը հասարակական կազմակերպությունների հետ, ակտիվ մասնակցությունը դպրոցի ֆինանսատնտեսական գործունեության պլանավորման աշխատանքներում՝ նպաստելով ֆինանսական միջոցների առավել նպատակային և արդյունավետ օգտագործմանը, ինչպես նաև միջոցներ ստեղծել դպրոցի լրացուցիչ ֆինանսավորման և դրանց արդյունավետ օգտագործման համար ի շահ դպրոցի զարգացման: Բացի այդ, կարևորում ենք կառուցողական մթնոլորտում փոխհամագործակցության ծրագրերի ու արդյունավետ որոշումների ավելացումը:

2 . 6 Ուսումնական հաստատության աշխատակազմի արժևորման, խրախուսման և ինքնակրթության հնարավորությունները.

ՈՒԺԵՂ ԿՈՂՄ

Ուսումնական հաստատությունը առաջնորդվում է կրթության գործում աշխատակազմի արժևորման ու կարևորության գիտակցմամբ: Դպրոցը խրախուսում է տարբեր ցուցանիշներով աչքի ընկած, մրցույթներում հաջողության հասած սովորողներ կրթող ուսուցիչներին: Դպրոցում փորձ է կատարվում ստեղծել անձնակազմի ինքնակրթության համար անհրաժեշտ ենթակառուցվածքները, խթանել տարբեր մրցույթների, վերապատաստումներին և կամավոր ատեստավորումներին մասնակցությունը:

ԹՈՒՅԼ ԿՈՂՄ

Չնայած ձեռնարկվող միջոցառումներին՝ դպրոցում դեռևս ցածր մակարդակի վրա է գտնվում կամավոր ատեստավորում անցնելու նկատմամբ հետաքրքրությունը, լրացուցիչ վերապատրաստումների, օտար լեզուներով վեբինարների և այլ միջոցառումների մասանկցությունը: Անհրաժեշտություն կա իրականացնել միջոցառումների համապարփակ ծրագրեր՝ նոր չափորոշչային կրթության համապատասխան կրթության զարգացման: Ուսուցչամանկավարժական անձնակազմի ոչ բոլոր անդամների մոտ է առկա ինքնակատարելագործման և ինքնակրթության մոտիվացիայի բավարար մակարդակ:

2.7 ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՄԻՋԱՎԱՅՐԸ

ՈՒԺԵՂ ԿՈՂՄ

Դպրոցը ստեղծել է այնպիսի ամբողջական և բաց կրթական միջավայր, որտեղ յուրաքանչյուր երեխա կարողանում է գտնել իր հաջողության ճանապարհը որակյալ և մատչելի կրթություն ստանալու համար՝ իրացնելով սեփական կյանքի ներուժը տարբեր ձևաչափերով՝ անհատական ուսումնական ծրագրեր, առցանց կրթություն, ստեղծագործական և սոցիալական գործունեություն: Նման կրթական միջավայրի, որը հիմնված է կրթության լավագույն ավանդույթների և նորարարական մոտեցումների ինտեգրման վրա, հնարավորություն է տալիս ձևավորել սոցիալապես ակտիվ, մրցունակ և գրագետ սովորողի, գիտակցված քաղաքացիական դիրք ունեցող ստեղծագործ անձի:

ԹՈՒՅԼ ԿՈՂՄ

Դպրոցի ուսումնական աշխատանքի ընթացքը հիմնված է երեխաներին կյանքին նախապատրաստելու վրա: Պետք է ստեղծել այնպիսի պայմաններ և կազմակերպել ուսումնական գործընթացն այնպես, որ երեխաները, գտնվելով դպրոցի պատերի ներսում, կարողանան ձեռք բերել լիարժեք և հաջողակ կյանքի փորձ, կարողանան ներկայում և ապագայում ճանաչվել որպես սեփական կյանքի սոցիալապես ակտիվ սուբյեկտներ՝ հաշվի առնելով նրանց առանձնահատկություններն ու հնարավորությունները, համաձայն կրթության զարգացման ռազմավարության:

2.8 Մանկավարժական համակազմի մասնագիտական որակներ

ՈՒԺԵՂ ԿՈՂՄ

- Բարձր մակարդակի ընդհանուր, հաղորդակցական մշակույթի, տեսական գաղափարների և փորձի առկայություն՝ երկխոսության ռեժիմով իրականացվող բարդ հաղորդակցության կազմակերպման գործում,
- Ուսումնական բնագավառի տեսության և պրակտիկայի նվաճումներին տիրապետելու ունակություն,
- Անհատական ստեղծագործական որակներ ձևավորելու և զարգացնելու ցանկություն, որոնք հնարավորություն են տալիս ստեղծել եզակի մանկավարժական գաղափարներ և ստանալ մանկավարժական նորարարական արդյունքներ,
- Մեթոդական մշակույթի, հայեցակարգային մտածողության հմտությունների և կարողությունների առկայություն, մանկավարժական գործընթացի մոդելավորում և սեփական գործունեության արդյունքների կանխատեսում,
- Մանկավարժական գործընթացի մյուս բոլոր առարկաների հետ սոցիալական փորձի համատեղ զարգացման պատրաստակամություն,
- Տեղեկատվական հոսքերի ձևափոխի նման աճի պայմաններում տեղեկատվություն ստանալու, ընտրելու, պահպանելու, վերարտադրելու, մշակելու և մեկնաբանելու մշակույթին տիրապետելը, որպես ուսուցչի անձի զարգացման շարժիչ գաղափարներից մեկը,
- Մանկավարժական կառավարման մշակույթի առկայությունը լայն իմաստով, այսինքն՝ արժեքային ընտրության իրավիճակում ինքնորոշվելու ցանկություն և մանկավարժական գործընթացի վերջնական արդյունքի համար պատասխանատվություն ստանձնելու ցանկություն, որը որոշում է մասնագիտական հաջողությունը մրցակցային պայմաններում,
- Համակարգային մանկավարժական մտածողության, ընդհանրապես մանկավարժական և սեփական գործունեության համակարգված հետազոտության փորձի մասին տեսական պատկերացումների ձևավորում,
- Մանկավարժական գործունեության մեթոդի գիտակցումը՝ որպես ուսուցչի մասնագիտական բարձրագույն արժեքներից մեկը:

ԹՈՒՅԼ ԿՈՂՄ

<< Տարվա լավագույնները >> և մասնագիտական այլ մրցույթների, տարակարգի ստացման, կամավոր ատեստավորման մասնակցության պասիվություն: Թույլ սովորողների խրախուսման և ակտիվացման մեթոդների ոչարդյունավետ կիրառումը: Դեռևս կան ուսուցիչներ ովքեր դեռ հրահանգողի դերում են, որը սահմանափակում է սովորողի ազատ, քննադատաբար մտածելու հնարավորությունը:

2.9. Դպրոցի կողմից օգտագործվող տեխնոլոգիաները եվ կիրառվող նորարարությունները

ՈՒԺԵՂ ԿՈՂՄ

- ✚ Ուսումնական հաստատության նորարարական գործունեության առաջատար ուղղությունը SՏՏ-ի ներդրումն է ուսումնական գործընթացում և կառավարման մեջ: Դպրոցի հետագա զարգացումը ենթադրում է դպրոցի՝ որպես մեծ մրցունակությամբ օժտված բաց նորարարական համակարգի դրական դինամիկայով զարգացման ապահովումը: Այս ծրագրի հաջող իրականացման համար ստեղծված են մի շարք պայմաններ, այդ թվում՝
  - ✚ Ուսումնական առարկաների դասաժամերին SՏՏ-ների կիրառման համար նախատեսված կուրսերն անցել են ուսուցիչների 95%-ը,
  - ✚ Կատարելագործվում է տեղական ցանցով էլեկտրոնային փաստաթղթաշրջանառությունը,
  - ✚ Օգտագործվում է էլեկտրոնային փոստը / spitak2school@yandex.com , spitak2@schools.am /
  - ✚ Ուսումնական առարկաների դասավանդման ընթացքում SՏՏ-ների կիրառման նպատակով օգտագործվում է <<Մմարթ>> դասասենյակը , շարժական տեսագրիչը/ պրոյեկտորը/
  - ✚ Ուսուցիչների 100%-ը իրենց դասերն վարում են SՏՏ-ների կիրառմամբ, որը պետք է շարունակաբար ընդլայնվի,
  - ✚ Դպրոցի համակարգիչները միացված են ընդհանուր ցանցին
  - ✚ Դպրոցական իրադարձությունները ամրագրվում են պաշտոնական կայքում <https://spitak2.schoolsite.am/> : Կայքը ծառայում է որպես կրթական գործընթացի մասնակիցների տեղեկատվության փոխանակման կարևոր միջոց, հրապարակում է տեղեկատվություն ուսումնական հաստատության գործունեության և ձեռքբերումների մասին,և որը, սակայն, պետք է առաջիկա հինգ տարիների ընթացքում անընդհատ կատարելագործվի և հանրությանը ներկայանա ինչպես արդի տեղեկատվական տեխնոլոգիաների սկզբունքներին հարիր ոճով, այնպես էլ ընդարձակ ու եռալեզու (հայերեն, ռուսերեն, անգլերեն) տեղեկատվությամբ:
  - ✚ Հարկ է նշել, որ ներկայումս ծնողական ժողովների, դպրոցական միջոցառումների, մանկավարժական խորհրդի նիստերի ժամանակ օգտագործվում են SՏՏ-ների միջոցներ, սակայն առաջիկա հինգ տարիների ընթացքում նշված կիրառմանը պետք է հաղորդել որակապես ու սկզբունքային առումով բոլորովին նոր լուծումներ,
  - ✚ Դպրոցը իր ուսումնական գործընթացը իրականացնում է emis.am կայքում,
  - ✚ Դպրոցն ունի <<Սպիտակի թիվ երկու դպրոց>> պաշտոնական ֆեյսբուքյան կայքէջը, որտեղ լուսաբանվում է դպրոցի առօրյան և հանրության համար ավելի թափանցիկ դարձնում կատարվող աշխատանքները /պաշտոնական կայքն ունի 1000 հետևորդ/
- ✚ Որակյալ կրթության իրականացման համար գործում է անհրաժեշտ սարքավորումներով հագեցած «Մմարթ» , «Արմաթ» , ֆրանսերենի և այլ դասենյակներ:
- ✚ Դպրոցում գործում է ֆիզիկայի լաբորատորիա:

ԹՈՒՅԼ ԿՈՂՄ

- Դպրոցի լաբորատորիան ունի անհրաժեշտ քիմիական նյութերի և փորձերի իրականացման սարքավորումների կարիք:

2.10 Հաստատության համագործակցությունը ՏԻՄ-ի, ծնողական համայնքի, կրթության կառավարման մարմինների, շահառու կազմակերպությունների հետ

ՈՒԺԵՂ ԿՈՂՄ

Դպրոցը համագործակցում է ՀՀ կառավարության, ՀՀ կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարության, Լոռու մարզպետի աշխատակազմի, ՀՀ ներքին գործերի նախարարության ոստիկանության, ՀՀ արտակարգ իրավիճակների նախարարության, ՀՀ պաշտպանության նախարարության, Կրթության զարգացման և նորարարությունների ազգային կենտրոն հիմնադրամի, Գնահատման և թեստավորման կենտրոնի, Կրթական տեխնոլոգիաների ազգային կենտրոնի, մարզային և համայնքային գրադարանների, Սպիտակի տարածքային մանկավարժահոգեբանական աջակցության կենտրոնի, այլ դպրոցների, հասարակական կազմակերպությունների և Սպիտակի համայնքապետարանի հետ: Դպրոցի համագործակցությունը տեղական ինքնակառավարման մարմինների հետ կրում է պարբերական բնույթ: Մասնավորապես, դպրոցի սաները պարբերաբար մասնակցում են Սպիտակ համայնքի և համայնքապետական կառույցների կողմից կազմակերպվող տարաբնույթ սպորտային և մշակութային միջոցառումների, այդ թվում՝ սպորտային առաջնություններ, գրադարանների, Սպիտակի մշակույթի պալատի կողմից իրականացվող միջոցառումներին: Դպրոցի համագործակցությունը ծնողական համայնքի հետ հիմնականում իրականացվում է ծնողական խորհրդի միջոցով: Այսպես, դպրոցն աջակցում է ծնողական խորհրդի աշխատանքների կազմակերպմանը՝ հատկապես սովորողների սոցիալ-կենցաղային աշխատանքների համապատասխան բնագավառներում: Ծնողների հետ կազմակերպվում են հանդիպումներ, սեմինարներ, որտեղ քննարկվում են դպրոցի գործունեության վիճակը, հեռանկարային ծրագրերը, ուսումնադաստիարակչական աշխատանքների արդյունավետ կազմակերպման հարցերը: Ելնելով աշխատանքների իրականացման արդյունքներից, յուրաքանչյուր տարի շնորհակալագրերով, պատվոգրերով պարգևատրվում են արժանի ծնողներին, ովքեր իրենց աջակցությունն են ցուցաբերում:

ԹՈՒՅԼ ԿՈՂՄ

Ծնողական համայնքը չունի բավարար սեփական նախաձեռնողականություն, աշխատանքները կազմակերպվում են ուսուցչամանկավարժական անձնակազմի կողմից:

2.11. Ուսումնական հաստատության ուսումնական նպատակով կատարված ծախսերը

Դպրոցի ֆինանսական հնարավորությունների սահմաններում մշտապես ֆինանսներ են ուղղվում նյութատեխնիկական բազայով հագեցվածության բարձրացմանը, ՏՀՏ նոր միջոցների ձեռք բերմանը:

Յուրաքանչյուր տարի ատեստավորման համար վերապատրաստվում է ուսուցիչների 20%-ը, որի նպատակով Դպրոցի և վերապատրաստող կազմակերպությունների միջև կնքված պայմանագրերի հիման վրա կատարվում է վճարում: 2019-2023ուս տարիներին ուսուցիչների վերապատրաստումներին ուղղվել է միջինում 960,000 ՀՀ դրամ

Ուսումնական նպատակով կատարված ծախսերը միանշանակորեն նպաստել են ուսումնական դասապրոցեսի կազմակերպման արդյունավետության բարձրացմանը, որը, սակայն, հնարավոր չէ գնահատել թվային տվյալներով

Հաշվի առնելով, որ Դպրոցի ծախսերի մեծ մասն ուղղվում է աշխատավարձի ու դրան հավասարեցված վճարներին, ինչպես նաև Դպրոցի պահպանման ծախսերին (էլեկտրաէներգիայի և բնական գազի սպառման դիմաց վճարներ, ընթացիկ վերանորոգում)՝ սահմանափակ են Դպրոցի նյութատեխնիկական բազայի հագեցվածությանը միջոցներ հատկացնելու հնարավորությունները

3. ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆՈՒՄ ԱՌԿԱ ՀԻՄՆԱԽՆԴԻՐՆԵՐԸ:

Ժամանակակից աշխարհում, գրեթե բոլոր ոլորտներում փոփոխություններն աննախադեպ արագ ու դինամիկ են ընթանում: Նման փոփոխությունների առանձնահատկություններից մեկն այն է, որ գիտության ու տեխնիկայի ընձեռած նոր հնարավորությունները արագորեն ներթափանցում են հասարակական հարաբերությունների, կյանքի կազմակերպման, աշխատանքի, գիտելիքների ձևավորման ու փոխանցման ոլորտ:

Շարունակաբար նորացվող, զարգացող ու փոփոխվող գիտելիքները և դրա ստեղծման համար անհրաժեշտ նորարարությունն ու ստեղծագործականությունը դառնում են մրցունակության և արդյունավետության բարձրացման կարևորագույն գործոններ թե՛ անհատական, թե՛ ներպետական և թե՛ համաշխարհային մակարդակներում: Գիտելիքն այսօր այլևս լոկալ բնույթ չի կրում. ցանցերի ու հեռահաղորդակցման դարաշրջանում աշխարհի որևէ ծայրում ստեղծված գիտելիքն արագորեն տեղայնացվում է աշխարհի մեկ այլ անկյունում:

Նման պայմաններում առավել արդյունավետ ու հաջողակ են այն անհատները, խմբերն ու պետությունները, որոնք կարողանում են կիրառել նորագույն գործիքների ավելի մեծ տեսականի և բաց են շարունակ տեղի ունեցող փոփոխությունների առջև, բայց չեն կորցնում իրենց ինքնությունը: Նրանք տեղեկատվական հաղորդակցական տեխնոլոգիաների /ՏՀՏ/ միջոցով ցանցավորված են միմյանց և աշխարհի հետ, կարողանում են աշխատել թիմերով, ստեղծագործաբար են մոտենում կյանքի առաջադրած խնդիրներին և պատրաստ են շարունակաբար սովորել:

Ինչպե՞ս հասնել դրան: Այս ամենին հասնելու հիմնական ճանապարհը դպրոցական կրթությունն է, որի ձևերն ու բովանդակությունը, ինչպես նաև կրթական միջավայրը փոխվում են ` արձագանքելով գիտելիքի փոխանցման և տարածման արագընթաց տեմպերին ու պահանջներին:

Ըստ այս ամենի դպրոցի հիմնահարցերն են

3.1. Մանկավարժների մասնագիտական որակավորման բարձրացում

- ❖ Նորմատիվ իրավական և կազմակերպական այնպիսի նախադրյալների ստեղծում, որոնք կապահովեն դպրոցի մանկավարժական համակազմի մեթոդական աշխատանքների որակական բարելավումը
- ❖ Մանկավարժներին աջակցել՝ մշակելու, ներկայացնելու և տպագրելու իրենց մեթոդական աշխատանքների արդյունքների վրաբերյալ նյութեր
- ❖ Կազմակերպել ուսուցիչների վերապատրաստում ՏՀՏ կիրառման ուղղությամբ
- ❖ Շահագրգռել մանկավարժներին՝ կատարելու հետազոտական աշխատանքներ, ստեղծել պայմաններ մանկավարժների փորձարարական աշխատանքների իրականացման համար:

3.2. Կրթության որակի բարձրացման միջոցառումներ

Կրթության որակի բարձրացման համար կատարվել է և կատարվում են բազմաթիվ կազմակերպչական, ուսումնական, ռազմահայրենասիրական, դաստիարակչական բնույթի միջոցառումներ, սակայն այս հիմնախնդրի լուծման համար անհրաժեշտ է նաև՝

- ❖ Կրթության որակի բարձրացումը դպրոցում՝ ապահովելով ստեղծագործական աշխատանքի խթանումը, սովորողների վերլուծական, քննադատական մտածողության, գիտելիքների ինքնուրույն ձեռքբերման և կիրառման, տեղեկատվական տեխնոլոգիաների օգտագործման ունակությունների զարգացումը:
- ❖ Հարստացնել առկա ուսումնամեթոդական բազան: Ձեռք բերել ձեռնարկներ, մեթոդական ուղեցույցներ, գեղարվեստական, գիտական գրքեր, ատլասներ, քարտեզներ
- ❖ Մեծ ուշադրություն դարձնել պրակտիկ ունակությունների զարգացմանը, հմտությունների մշակմանը, սովորողների ֆիզիկական և ռազմահայրենասիրական դաստիարակությանը
- ❖ Լայնորեն կիրառել դասաժամի արդյունավետությունը բարձրացնող միջոցներ՝ ուսումնադիդակտիկ պարագաներ, սլայդներ, տեսաժապավեններ, պաստառներ, աղյուսակներ, մուլյաժներ, գործիքներ, նյութեր
- ❖ Կիրառել իրավիճակային խնդիրներ, թեստեր, դերային խաղեր, խաչբառեր, խճանկարներ, ինտերակտիվ ուսուցման մեթոդներ, ստուգատես մրցույթներ և այլ
- ❖ Մանկավարժական կազմի դասավանդման որակը բարձրացնելու նպատակով պարբերաբար կազմակերպել վերապատրաստումներ, դասախոսություններ, հարցազրույցներ, կոնֆերանսներ, ուսուցողական և բաց դասեր, կատարել դասալսումներ, մեծ ուշադրություն դարձնել դասավանդողների գնահատման ընթացակարգի կիրառմանը
- ❖ Լիովին օգտագործել <<Սմարթ դասասենյակի>> հնարավորությունները:

3.3. Սովորողների կրթության կառուցվածքի և բովանդակության վերազինում

- ❖ Սովորողների իրավունքների պահպանում պետական կրթական չափանիշներին համապատասխան
- ❖ Ուսուցման կազմակերպում՝ ազգային գաղափարախոսության հենքի վրա
- ❖ Մեթոդական և դիդակտիկ նյութերով ապահովում
- ❖ Սովորողներին շահագրգռել հետազոտական աշխատանքներ կատարելու համար, հետազոտությունների կազմակերպման և իրականացման համար նպաստավոր պայմաններ ստեղծել
- ❖ Սովորողների համար ստեղծել առողջ և բարենպաստ սոցիալ-հոգեբանական մթնոլորտ
- ❖ Սերմանել հայրենասիրություն, մարդասիրություն, սեր ուսման և աշխատանքի նկատմամբ, բարոյական բարձր հատկանիշներ, հավատ ապագայի նկատմամբ, ձգտում իրավական հավասարության:

3.4. Նյութատեխնիկական բազայի հարստացում

Դպրոցի նյութատեխնիկական բազայի բարելավման նպատակով անհրաժեշտ է մշտապես համագործակցել առանձին կառույցների և նրանց ներկայացուցիչների հետ:

- ❖ Նյութատեխնիկական բազայի հարստացում
- ❖ Ուսումնանյութական բազայի հարստացում
- ❖ Լաբորատոր սարքավորումների ձեռքբերում
- ❖ Համակարգչային կաբինետի համալրում նոր համակարգիչներով, տեխնիկայով

3.5. Կառավարման և խորհրդակցական մարմինների դերի բարձրացում

➤ Կառավարման խորհրդի դերի բարձրացումը դպրոցի հետ համագործակցության արդյունքում

Դպրոցի գործունեությունը թափանցիկ դարձնելու համար անհրաժեշտ է բարձրացնել կառավարման խորհրդի դերը: Անհրաժեշտ է ընդլայնել դպրոցի խորհրդի լիազորությունները և իրավունքները հետևյալ ուղղություններով:

- ❖ Ֆինանսական եռամսյակային հաշվետվությունների քննարկում, առաջարկությունների իրականացման համար միջոցների ներդրում
- ❖ Միջոցներ ստեղծել դպրոցի լրացուցիչ ֆինանսավորման և դրանց արդյունավետ օգտագործման համար:

➤ Ծնողական խորհրդի հետ համագործակցության բարելավում

Սովորողների կրթության զարգացման գործում զգալի ներդրում ունեն ծնողները: Ամենօրյա աշխատանքի արդյունքում անհրաժեշտ է ձեռք բերել փոխադարձ վստահություն: Ծնողական խորհրդի ադամաներին ընդգրկել ուսման կարևորագույն գործառնություններում:

- ❖ Ծնողների և մանկավարժական կոլեկտիվի կողմից երեխաների դաստիարակության հարցում միասնական պահանջների ձևավորում
- ❖ Ամրապնդել ծնողական խորհրդի կապը դպրոցի կառավարման խորհրդի և մանկավարժական խորհրդի հետ՝ ապահովելով տեղեկատվության կազմակերպումը և տարածումը
- ❖ Աջակցել ծնողական խորհրդի աշխատանքի կազմակերպմանը՝ հատկապես սովորողների սոցիալ-կենցաղային աշխատանքների համապատասխան բնագավառում:

- ❖ Կազմակերպել հանդիպումներ, սեմինարներ ծնողների համար, որտեղ կքննարկվեն դպրոցի գործունեության վիճակը, մեկնակարային ծրագրերը, ուսումնադաստիարակչական աշխատանքների արդյունավետ կազմակերպման հարցերը
- ❖ Ծնողներին պետք է մասնակից դարձնել սովորողների ուսուցման, դաստիարակության գործընթացին, ուսումնանյութական բազայի հարստացմանը՝ ներգրավելով հովանավորներ

➤ **Աշակերտական խորհուրդի հետ համագործակցության բարելավում**

Սովորողների ինքնավարության և ինքնակառավարման նպատակով դպրոցում պետք է ավելի ակտիվացնել աշակերտական խորհրդի գործունեությունը: Նրանց մասնակից դարձնել դպրոցի շրջանակներում որոշումների կայացմանը, կարողանան ազատ արտահայտել իրենց կարծիքը :

- ❖ Բարձրացնել դպրոցի աշակերտական խորհրդի գործունեության արդյունավետությունը
- ❖ Բարձրացնել դպրոցի աշակերտական խորհրդի դերը ուսումնական գործընթացի կազմակերպման աշխատանքներում
- ❖ Աշակերտական խորհրդին տալ լիազորություններ՝ աշակերտների ինքնավարության միջոցով
- ❖ Ինքնավարությունը պետք է արտահայտվի աշակերտների ինքնադրսևորման, կարծիքի ազատ արտահայտմամբ
- ❖ Ինքնավարությունը պետք է արտահայտի և ապահովի աշակերտների իրավունքների պաշտպանությունը

4. ԴՊՐՈՑԻ ՉԱՐԳԱՑՄԱՆ ՆՊԱՏԱԿՆԵՐԸ և ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ՉԱՐԳԱՑՄԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ՌԱԶՄԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ՀԱՄԱՏԵՔՍՏՈՒՄ ԴՊՐՈՑԸ ԴՐԵԼ Է ՀԵՏԵՎՅԱԼ ՆՊԱՏԱԿԸ

Ներդաշնակորեն զարգացած, սոցիալապես գործուն և ստեղծագործ, հայրենասիրության, պետականության և մարդասիրության ոգով դաստիարակված անձի ձևավորմանը միտված կրթության համակարգի առաջանցիկ զարգացումն է՝ որպես պետականության ամրապնդման և հասարակության սոցիալ-տնտեսական առաջընթացի գործոն: ստեղծել կրթական միջավայր, որը նպաստում է ինտելեկտուալ, բարոյական, ֆիզիկապես առողջ անհատականության ձևավորմանը, որը կենտրոնացած է ժամանակակից պայմաններում սոցիալական հարմարվողականության վրա դինամիկ զարգացող հասարակություն:

✚ Ծրագրի նպատակներն են

- ստեղծել կրթական միջավայր, որը նպաստում է ինտելեկտուալ, բարոյական, ֆիզիկապես առողջ անհատականության ձևավորմանը, որը կենտրոնացած է ժամանակակից պայմաններում սոցիալական հարմարվողականության վրա դինամիկ զարգացող հասարակություն:
- Ստեղծել ժամանակակից և անվտանգ կրթական թվային միջավայր՝ թարմացնելով տեղեկատվական և հաղորդակցական ենթակառուցվածքը և դրա կազմակերպչական և մեթոդական բազան,
- ապահովել ուսուցիչների մասնագիտական կարողությունների մակարդակի բարձրացում՝ ստեղծելով և իրականացնելով Դպրոցի մանկավարժական ներուժի զարգացման ծրագիր՝ ուսուցչի աճի ազգային համակարգի մոդելին համապատասխան,
- բարելավել կրթական գործընթացի արդյունավետությունը՝ թարմացնելով կրթության որակի գնահատման ներդրողական
- Պայմաններ ստեղծել սովորողների ինքնուրույն կրթական գործունեության իրավասությունների ձևավորման, ինչպես նաև նրանց հաջողության և մասնագիտական ինքնորոշման համար:
- ծրագրերի և անհատական կրթական գործունեության իրականացման մեխանիզմների ներդրման միջոցով, ձևավորել ֆունկցիոնալ գրագիտության ուղիներ, ներառյալ հեռավար տեխնոլոգիաների օգտագործումը,
- պայմաններ ստեղծել կրթության որակի բարելավման գործում ծնողների և գործընկերների ներգրավման համար՝ ստեղծելով Էկոհամակարգային հարթակ՝ ծնողների իրավասությունների բարձրացման և նրանց և այլ շահագրգիռ կողմերի հետ փոխգործակցության ձևավորման համար:

5. ԾՐԱԳՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ՈՒՂՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Ուղղություն 1. Ժամանակակից և ապագայի դպրոց

ԱՐԴԻԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ: Ծրագրի արդիականությունը որոշվում է, հանրակրթական ծրագրերի դասավանդման բովանդակության և տեխնոլոգիաների թարմացման միջոցով՝ ներգրավելով կրթական համակարգի բոլոր մասնակիցներին (աշակերտներ, ուսուցիչներ, ծնողներ (օր. ներկայացուցիչներ), գործատուներ և հասարակական միավորումների ներկայացուցիչներ) հանրակրթական համակարգի զարգացման, ինչպես նաև նյութատեխնիկական բազայի թարմացման միջոցով:

Հասարակության, պետության և ուսումնական հաստատությունների առջև բարդ խնդիր է դրված՝ կրթության որակի բարելավում, կրթության մեջ մանկավարժական և կառավարչական նոր մշակույթի ստեղծում, ուսուցիչների և ուսումնական հաստատությունների ղեկավարների նորարարական, ստեղծագործական, մասնագիտական ներուժի զարգացում: Ուսուցիչները պետք է արդիական լինեն մասնագիտական և մանկավարժական գիտելիքներով, օգտագործեն իրենց մասնագիտական գիտելիքները սովորողների համար առավել բարենպաստ որոշումներ կայացնելու համար, ծնողներին և հասարակությանը բացատրեն ուսուցման մեթոդների վերաբերյալ որոշումները և աշխատեն բարելավելու իրենց մանկավարժական պրակտիկան: Դպրոցի առաքելությունը կենտրոնացած է որակյալ կրթության դերի պահպանման վրա՝ որպես ժամանակակից հասարակության մեջ երեխայի դաստիարակության և հաջող սոցիալականացման կարևորագույն պայման:

Ծրագիրն ուղղված է հետևյալ ցուցանիշների մշակմանը և ձեռքբերմանը.

1. կրթական համակարգում և հասարակության մեջ երեխաների առաջընթացի մոնիթորինգ,
2. հաջողության հասնելու մոտիվացիայի բարձրացում, 3. ճանաչողական գործունեություն,
4. ճանաչողական հետաքրքրություններ և կարիքներ,
5. ուսուցիչների մոտ նոր տեխնոլոգիաներ օգտագործելու մոտիվացիա, 6. հետազոտության կազմակերպում,
7. աշակերտների ինքնուրույն, նախագծային, խմբային աշխատանք,
8. մանկավարժական և ղեկավար անձնակազմի հոգեբանական և մանկավարժական իրավասության բարելավում,
9. ծնողների հետ փոխգործակցության կազմակերպում երեխաների կարողությունների, նրանց կրթության, դաստիարակության և զարգացման հարցերում,
10. ժամանակակից նյութատեխնիկական բազա, 11. ուսումնական գործընթացի կազմակերպման համար անհրաժեշտ սարքավորումներ, 12. ուսումնական գործունեության գրավչության բարձրացում և սովորողների կրթական մոտիվացիա,
13. ուսուցիչների մասնագիտական մոտիվացիա:

ՆՊԱՏԱԿԸ. ապահովել «Հանրակրթության պետական չափորոշի» պահանջներին համապատասխան մատչելի, բարձրորակ կրթություն ստանալու երաշխիքներ :

ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

✚ Պայմաններ ստեղծել վերապատրաստման նոր ձևաչափերի ներդրման համար, որոնք ուղղված են սովորողների շրջանում ժամանակակից իրավասությունների ձևավորմանը, ✚ բարելավել ուսումնական գործընթացի արդյունավետությունը՝ թարմացնելով կրթության որակի գնահատման ներդրողական համակարգը՝ հիմնված գնահատման ընթացակարգերի արդյունքների համապարփակ վերլուծության վրա, որը մշակվել է՝ հաշվի առնելով սովորողների կրթության որակի ուսումնասիրությունների պրակտիկան, ✚ ապահովել «ԲՏՃՄ» ուսումնական բնագավառի իրականացման համար բարձր կահավորված լաբորատորիայի ստեղծումը, ✚ պայմաններ տեղծել ժամանակակից տեխնոլոգիաներով ուսուցիչների վերապատրաստման համար, ✚ պայմաններ ստեղծել սովորողների սոցիալ-մշակութային և տեղեկատվական տարածքի ընդլայնման, նրանց հաղորդակցական կարողությունների զարգացման համար հասակակիցների և մեծահասակների հետ փոխգործակցության միջոցով:

✚ ԱԿՆԿԱԼՎՈՂ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ.

- ✚ Սովորողների գիտելիքների որակի բարձրացում,
- ✚ որակյալ կրթության մատչելիության ապահովում,
- ✚ կրթական գործընթացում պարբերաբար կիրառվող մանկավարժական տեխնոլոգիաների ցանկի ընդլայնում,
- ✚ ուսումնական բնագավառների բովանդակության և դասավանդման մեթոդների արդիականացում կրթության նոր հասկացություններին համապատասխան,
- ✚ Սովորողների և նրանց ծնողների (օրինական ներկայացուցիչների) ներգրավվածության բարձրացում կրթական գործընթացում, նրանց ընթրնումը ուսման մեջ հաջողության հասնելու հեռանկարների և, որպես հետևանք, ուսման մոտիվացիայի բարձրացման մասին, բարձրացնել բոլոր մասնակիցների հետաքրքրությունը կրթական հարաբերությունների նկատմամբ կրթական գործունեության բարելավման և դրա արդյունքների բարելավման նկատմամբ

ՆՊԱՏԱԿԱՅԻՆ ՑՈՒՑԱՆԻՇՆԵՐ	ՏՈԿՈՍԸ %	Ժ/Շ
Դպրոցի համապատասխանությունը ՀԳԶ-ի պահանջներին կրթության իրականացման պայմաններին:	100	2023-2028
Կրթական ծրագրերի իրականացման ամբողջականությունը:	40- ից ոչ ցածր	2023-2028
Սովորողների առաջադիմության մակարդակը:	85-ից ոչ ցածր	2023-2028
ԲՏՃՄ ուսումնական բնագավառը յուրացնող երեխաների քանակը հանրակրթության նորացված հիմնական կրթական ծրագրերի և նորացված նյութատեխնիկական բազայի վրա:	90	2023-2028
Հաջորդ դասարան տեղափոխվող աշակերտների տոկոսը:	100	2023-2028
Հայոց լեզու և մաթեմատիկա առարկաներից ավարտական քննություն հանձնած շրջանավարտների քանակը :	100	2023-2028

Ուղղություն 2. Դպրոցական քայլեր դեպի հաջողություն

Արդիականությունը :Օրագրի արդիականությունը որոշվում է՝ յուրաքանչյուր աշակերտի կարողությունների բացահայտումը, ներդաշնակ, սոցիալապես պատասխանատու անհատականության կրթությունը, որը պատրաստ է կյանքին բարձր տեխնոլոգիական, մրցունակ աշխարհում:

«Դպրոցական քայլեր դեպի հաջողություն» ուղղությունը միտված է բոլոր երեխաների համար որակյալ կրթություն ստանալու և հաջող ինքնաիրացման համար պայմաններ ստեղծելուն՝ հաշվի առնելով նրանց կարողությունները և կրթական կարիքները: Երեխայի հաջողությունը մեծապես կախված է նրա դպրոցական ձեռքբերումներից: Դպրոցում կարևոր է յուրաքանչյուր աշակերտի համար ստեղծել հաջողության իրավիճակ, օգնել ձեռք բերել ինքնավստահություն, ստանալ ինքնիրացման հնարավորություն: Երեխաները պետք է ձեռք բերեն հաջողակ փորձի, նախագծերի, գաղափարների փորձ: Դա անելու համար անհրաժեշտ է, որ յուրաքանչյուր երեխա իր հնարավորություններին և հետաքրքրություններին համապատասխան լրացուցիչ կրթություն ստանա: Կրթական նոր մոդուլների, դասավանդման մեթոդների, ժամանակակից մանկավարժական տեխնոլոգիաների ներդրումը պետք է նպաստի տարբեր կատեգորիաների երեխաների կրթության որակի բարելավմանը՝ ժամկետային հիվանդ, մասնագիտական սպորտով զբաղվող երեխաներ, հաշմանդամություն ունեցող երեխաներ և այլն:

ՆՊԱՏԱԿԸ՝ *Սովորողների ինքնաիրացման համար պայմանների ստեղծում:*

ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ՝

- փորձարկել նոր պրակտիկա, որոնք նպաստում են սովորողների բոլոր տեսակի շնորհների բացահայտմանը և օպտիմալ զարգացմանը,
- մշակել և իրականացնել լրացուցիչ կրթության համալիր միջոցառումներ՝ յուրաքանչյուր երեխայի ներդաշնակ զարգացումն ապահովելու համար՝ հաշվի առնելով անհատական կարիքները, ճանաչողական հետաքրքրությունները,
- պայմաններ ստեղծել անհատի ինքնիրացման համար՝ մանկական համայնքների, նոր ակումբների և տարբեր կողմնորոշումների խմբակների բացման, սոցիալական պրակտիկաներում սովորողների ընդգրկման և երկարաժամկետ մեզանախագծերի միջոցով նոր ավանդույթների ստեղծման, կրթության մեջ կարևոր իրադարձությունների ձևավորման համար,
- ձևավորել երեխաների ունակություններն ու տաղանդները բացահայտելու, աջակցելու և զարգացնելու արդյունավետ համակարգ,՝ ապահովելով յուրաքանչյուր աշակերտի ինքնորոշումը և մասնագիտական կողմնորոշումը::

Ակնկալվող արդյունքները

- ✚ սովորողների համար լրացուցիչ կրթություն ստանալու մատչելիության և հավասար հնարավորությունների ապահովում,
- ✚ բարձրացնել սովորողների մոտիվացիան կրթական և ինքնակրթական և ստեղծագործական գործունեության համար,
- ✚ սովորողների տեղեկատվական մշակույթի մակարդակի բարձրացում,
- ✚ տաղանդավոր երեխաների նույնականացում և մանկավարժական աջակցություն, ✚ սովորողների ստեղծագործական կարողությունների զարգացում թեմատիկ Նախագծերին մասնակցելու միջոցով,
- ✚ աշակերտների կրթության և դաստիարակության վերաբերյալ ծնողների հետ փոխգործակցության համակարգ, կրթական, գիտական, մշակութային և հասարակական կազմակերպությունների հետ համագործակցության համակարգի ստեղծում,

№	Նպատակային ցուցանիշներ	տոկոսը %	ժ/2
1.	Լրացուցիչ կրթության մեջ ընդգրկված սովորողների քանակը	Մինչև 70	2023-2028
2.	Բաց առցանց դասերի մասնակիցների թիվը, որոնք ուղղված են մասնագիտական կողմնորոշման վաղ ուղղորդմանը:	Մինչև 30	2023-2028
3.	Երեխաների թիվը, ովքեր ստացել են առաջարկություններ ընտրված վաղ մասնագիտական կարողությունների համաձայն անհատական ուսումնական պլան կառուցելու վերաբերյալ,	10- ից ցածր	2023-2028

Ուղղություն 3. Թվային դպրոց

Արդիականություն: Այս ուղղության արդիականությունը կապված է Դպրոցի անցումը ժամանակակից աշխարհի ինֆորմատիկացիայի և համակարգչայինացման մակարդակի բարձրացման, SS ընկերությունների կողմից աճող պահանջարկի ոլորտի զարգացման, պատրաստված մասնագետների ապահովման, ինչպես նաև այսօրվա երեխաների և երիտասարդների SS գրագիտության ընդհանուր մակարդակի բարելավմանն ուղղված միջոցների և համալիր միջոցառումների իրականացման անհրաժեշտության հետ: Սովորողների համար անհատական կրթական ուղի կառուցելու փաստացի գործիք է հեռավար ուսուցման տեխնոլոգիաների օգտագործումը:

Ժամանակակից տեղեկատվական և կրթական միջավայրը սահմանում է, որպես տեղեկատվական և կրթական ռեսուրսների (ներառյալ թվային), տեղեկատվական տեխնոլոգիական միջոցների ամբողջություն: Ավանդական գրադարանից նորարարի անցումը, օգտագործելով տեղեկատվական տեխնոլոգիաները, սեփական կայքը, էլեկտրոնային տեղեկատվության որոնումը, հնարավոր է դարձնում ընդլայնելու գրադարանի գործունեության շրջանակը: Այս առումով չափազանց հրատապ է դառնում հաստատությունների գրադարանների կարգավիճակի բարձրացման խնդիրը՝ կապված դրանց համապատասխան արդիականացման հետ: Նման արդիականացման արդյունքը պետք է լինի թվային դպրոցի տեղեկատվական և գրադարանային տարածքի վերափոխումը, այն դարձնելով սովորողների ճանաչողական նկրտումների կենտրոն:

«Էլեկտրոնային գրադարանը»՝ հաջող լուծում է տալիս յուրաքանչյուր ուսուցչի անհատական զարգացման խնդիրն: Թվային դպրոց ուղղությունն ուղղված է ժամանակակից թվային տեխնոլոգիաների վրա հիմնված ժամանակակից համակարգչային աշխարհում ապրող սովորողների համար որակյալ կրթություն ստանալու համար ժամանակակից պայմաններ ստեղծելուն:

Նպատակը. Դպրոցի թվային միջավայրի զարգացում

Խնդիրները. Ստեղծել ժամանակակից և անվտանգ թվային կրթական միջավայր՝ թարմացնելով տեղեկատվական և հաղորդակցական ենթակառուցվածքը և դրա կազմակերպչական և մեթոդական բազան, պայմաններ ստեղծել ուսումնական

գործընթացի մասնակիցների տեղեկատվական և հաղորդակցական իրավասության բարձրացման համար, բարելավել դպրոցի կառավարման արդյունավետությունը տեղեկատվական աջակցության համակարգի կատարելագործման և ցանցային կապերի զարգացման միջոցով, պայմաններ ստեղծել հեռավար կրթության համակարգին, հեռավար օլիմպիադաներին, մրցույթներին, նախագծերին մասնակցելու համար:

Ակնկալվող արդյունքները

- ✚ Կրթական ծրագրերի իրականացման պայմանների համակողմանի թարմացում, ✚ ուսումնական գործընթացի պլանավորում, կազմակերպում և դրա ռեսուրսային աջակցություն.
- ✚ Ցանցային փոխգործակցության զարգացում,
- ✚ Կրթական գործընթացի մասնակիցների տեղեկատվական և հաղորդակցական կարողությունների զարգացում,
- ✚ Դպրոցի կառավարման գործունեության արդյունավետության բարձրացում՝ տեղեկատվական աջակցության համակարգի կատարելագործման միջոցով,
- ✚ Մասնակցություն հեռավար կրթության համակարգին, հեռավար օլիմպիադաներին, մրցույթներին, նախագծերին:

	Նպատակային ցուցանիշներ	Տոկոսը %	Ժ/2
1	Դպրոցի պատրաստականությունը հանրակրթական կրթական ծրագրեր իրականացնող ուսումնական կազմակերպություններում ընդգրկվելու թվային կրթական միջավայրի թիրախային մոդելում.	40	2023
		50	2024
		60	2025
		80	2026
		100	2027
2	Դպրոցականների քանակը , ովքեր օգտագործում են «Եմիս», «Թիմս», «Իմ դպրոց», «Դասարան » և այլ թվային կրթական միջավայրի տեղեկատվական և սպասարկման հարթակների հնարավորությունները	70	2023-2028 թթ.
3	Ուսուցիչների քանակը , ովքեր անցել են խորացված վերապատրաստում, որպես տեղեկատվական ռեսուրսների օգտագործմամբ թվային ձևով պարբերական հավաստագրման մաս	70	2023-2028 թթ.
4	Դպրոցին ինտերնետ հասանելիության ապահովում բարձր արագությամբ (ավելի քան 10 Մբ/վրկ)	100	2023թթ

Ուղղություն 4. Դպրոցի հմուտ և նորարար մասնագետներ

Արդիականություն: Անհրաժեշտ է փոխել ուսուցիչների արժեքային կողմնորոշումները և աշխատանքի մեթոդները, արդյունավետ մանկավարժական գործիքների յուրացումը և նոր լուծումների ներդրումը գործնականում: Անհրաժեշտություն կա թարմացնելու և (կամ) ձևավորելու մասնագիտական կարողություններ, որոնք ապահովում են մանկավարժական և ղեկավար անձնակազմի առաջադեմ պատրաստվածությունը՝ լուծելու նոր մասնագիտական առաջադրանքներ: Ուղղությունը նպատակաուղղված է մշակելու և ներդնելու կառավարման միջոցառումների համակարգ՝ ուղղված սույն ռազմավարական փաստաթղթում նշված ցուցանիշներին հասնելուն: Ուղղության նորարար բաղադրիչը յուրաքանչյուր աշակերտի համար դպրոցում կրթական հետազոծերի հավասարեցումն է: Կրթության իմաստն ու առաջնահերթությունը մարդու կարողությունն է՝ կառուցելու իր ներաշխարհը՝ կողմնորոշվելով մշակույթների աշխարհում՝ մնալով եզակի և անկրկնելի, գոյատևել այլ մարդկանց հետ խաղաղության մեջ և կարողանալ համատեղ լուծել կյանքի տարբեր խնդիրներ, զարգանալ և կատարելագործվել ողջ կյանքի ընթացքում:

Ժամանակակից ուսուցիչը պետք է կենտրոնացած լինի մարդու անհատականության վրա: Այսօր մեզ պետք են մասնագետներ, ովքեր կարող են կանխատեսել, նախագծել, կառուցել, կազմակերպել և վերլուծել յուրաքանչյուր երեխայի զարգացման գործընթացները. կարող է գիտակցաբար կառուցել մասնագիտական գործունեությունը, ըմբռնել դրա գործընթացներն ու արդյունքները, հաստատել իրենց գործունեության մեթոդների համապատասխանությունը դրված խնդիրներին, կանխատեսել կրթական իրականության զարգացումը:

ՆՊԱՏԱԿԸ՝ պայմաններիստեղծումուսուցիչներինորարարականգործունեությանհամար:

ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ՝

- ✚ Ներդնել դպրոցների ուսուցիչների շարունակական և համակարգված մասնագիտական զարգացման մեխանիզմներ՝ հիմնված ուսուցիչների աճի ազգային համակարգին ինտեգրվելու վրա,
- ✚ Կազմակերպել ուսուցիչների որակավորման բարձրացմանն ուղղված միջոցառումներ՝ ապահովելու կրթության ժամանակակից որակը՝ ներգրավելով արտաքին մասնագետների, կրկնուսույցների,
- ✚ կազմակերպելով ներտնային ուսուցում, հեռավար ուսուցման ձևերով.
- ✚ Ստեղծել պայմաններ, որոնք ապահովում են դպրոցի վարչական թիմի առաջնորդական կարողությունների և կառավարչական իրավասությունների զարգացումը,
- ✚ Բարելավել ուսուցչական կազմի զարգացման մասնագիտական միջավայրը՝ թվային տեխնոլոգիաների և ցանցային կապի կիրառմամբ:

Ակնկալվող արդյունքները

- ✦ Կրթական գործընթաց, որն իրականացվում է նոր մանկավարժական տեխնոլոգիաների, որոնք ապահովում են կրթության նոր որակ,
- ✦ Դպրոցականների գիտահետազոտական գործունեությունը վերահսկող ուսուցիչների խորացված վերապատրաստում,
- ✦ Ուսուցիչների մասնագիտական իրավասության և շարժունակության բարձր մակարդակ, որը թույլ է տալիս հաջողությամբ լուծել ժամանակակից կրթության խնդիրները,
- ✦ Ուսումնական հաստատություններում ուսումնական գործընթացի համալիր գիտամեթոդական աջակցության արդյունավետ համակարգ,
- ✦ Դպրոցի անձնակազմի աշխատանքի որակի արդյունավետ գնահատում,
- ✦ Կազմակերպչական և մեթոդական պայմաններ մասնագիտական կարողությունների զարգացման, ուսուցիչների խորացված վերապատրաստման համար,
- ✦ Ուսուցչի մասնագիտության հեղինակության բարձրացում:

№	ՆՊԱՏԱԿԱՅԻՆ ՑՈՒՑԱՆԻՇՆԵՐ	ՏՈԿՈՍԸ%	Ժ/Շ
1.	<p>Ուսուցչական անձնակազմի մասնագիտական զարգացման համակարգում ներգրավված դպրոցի ուսուցիչների քանակը:</p>	70	2023-2028
2.	<p>Ուսուցիչների քանակը, ովքեր պատրաստ են մասնակցել կամավորատեստավորման նոր կարգին</p>	50	2023-2028
3.	<p>Մանկավարժական անձնակազմի քանակը, ովքեր յուրացրել են շարունակական մասնագիտական զարգացման ծրագրեր՝ օգտագործելով բաց առցանց առաջադեմ ուսուցման կրթական պորտալի հնարավորությունները:</p>	35	2023-2028
4.	<p>ԲՏ&Մ ուսումնական բնագավառի ուսուցիչների քանակը, ովքեր տիրապետում են դասավանդման և կրթության նոր մեթոդներին, կրթական տեխնոլոգիաներին, որոնք ապահովում են սովորողների հիմնական հմտությունների և կարողությունների զարգացումը, նրանց մեծացումը. սովորելու և ներգրավվելու մոտիվացիա:</p>	80	2023-2028
5.	<p>Ուսուցիչների քանակը, ովքեր իրականացնում են մասնագիտական աճի անհատական ծրագիր՝ մասնագիտական թերությունները վերացնելու նպատակով:</p>	20	2023-2028

Ուղղություն 5. Ուսուցիչ-աշակերտ-ծնող արդյունավետ համակարգ

Արդիականությունը: «Կրթության մասին» ՀՀ օրենքը ստեղծել է ընտանիքի և ուսումնական հաստատության միջև հավասար ստեղծագործական և շահագրգիռ փոխգործակցության նախադրյալներ, այն ընտանիքին պարտավորեցնում է ստեղծել անհրաժեշտ պայմաններ, որպեսզի երեխաները կարողանան ժամանակին կրթություն և մասնագիտական ուսուցում ստանան, նրանց մեջ սերմանեն աշխատանքային հմտություններ, հարգանք հանրային սեփականության նկատմամբ և հատուկ հոգ տանեն իրենց մասին: Ընտանեկան կյանքի ողջ ձևի ազդեցության տակ ձևավորվում է աճող մարդու անհատականության բարոյական և սոցիալական ուղղվածությունը, նրա արժեքային կողմնորոշումները և հոգեբանական վերաբերմունքը: Այս առումով հատկապես արդիական է դառնում ծնողներին կրթության զարգացման պլանավորման և կազմակերպման, իրենց երեխայի զարգացման գնահատման և կանխատեսման գործընթացում ներգրավելու հիմնախնդիրը: Հաստատության ուսուցիչներն այսօր պետք է հանդես գան ոչ միայն որպես ուսուցիչներ, այլ նաև որպես ծնողների գործընկեր երեխաների դաստիարակության գործում:

Երեխաների դաստիարակության գործընթացում հաջողության հասնելը հնարավոր է միայն ընտանիքի և սոցիալական այլ կառույցների ջանքերի համադրման դեպքում: Այս հաստատությունների շարքում ամենակարևոր տեղը զբաղեցնում են հանրակրթական հաստատությունները, որոնք ապահովում են ծնողների և ուսուցիչների իրական փոխհամագործակցությունը ուսումնական գործընթացում: Պրակտիկան ցույց է տալիս, որ որոշ ծնողներ չունեն հատուկ գիտելիքներ կրթության ոլորտում, դժվարություններ են ունենում երեխաների հետ շփումներ հաստատելիս: Ուսուցիչները և ծնողները, պետք է փորձելեն համատեղ գտնել այս խնդրի լուծման ամենաարդյունավետ ուղիները, որոշելով մանկավարժության բովանդակությունն ու ձևերը:

ՆՊԱՏԱԿԸ՝ ուսումնական գործընթացի մասնակիցներին կրթել ընտանիքի՝ որպես հասարակության հիմնական արժեքի մաս:

Խնդիրները՝

- ✦ Ստեղծել շփման բարենպաստ մթնոլորտ՝ ուղղված կոնֆլիկտային իրավիճակների հաղթահարմանը «ուսուցիչ-աշակերտ-ծնող» համակարգում սովորողների կրթման գործընթացում,
- ✦ Կանխել անչափահասների շրջանում իրավախախտումները, անտեսումը, ծնողական պատշաճ խնամքի բացակայությունը,
- ✦ Կազմակերպել ընտանիքների հոգեբանամանկավարժական դաստիարակությունը,
- ✦ Ներգրավել ընտանիքներին դպրոցի կյանքին մասնակցելու, աշխատանքի ամենաարդյունավետ ձևերի որոնման և իրականացման, ընտանիքի և դպրոցի միջև համագործակցության ամրապնդման միջոցով,
- ✦ Ձևավորել ծնողների ակտիվ մանկավարժական դիրքորոշում,

Ակնկալվող արդյունքները

1. Ծնողների համար չբավարարել հաշմանդամություն ունեցող երեխաների կրթության , դաստիարակության և ինքնագարգացման հարցում ծնողների (օրինական ներկայացուցիչների) կարիքները.
2. Ծնողների (օրինական ներկայացուցիչների) դաստիարակչական ակտիվ դիրքի ձևավորում.
3. Ծնողներին (օրինական ներկայացուցիչների) տեղեկատվական և կրթական աջակցություն՝ Դպրոցի կայքէջը, որտեղ կտեղադրվեն համապատասխան տեղեկատվական և մեթոդական նյութեր, ինչպես նաև հատուկ կարիքներով երեխաներ մեծացնող ծնողների հոգեբանական, մեթոդական և խորհրդատվական աջակցության տարբեր թեմաներով լավագույն փորձի նկարագրությունը:
- 5 . Սովորողների համար՝ նվազեցնել անչափահասների անվերահսկելիությունը,ամրապնդելով սովորողների կարգապահությունը,սովորողներին ծանոթացնել ընտանեկան մշակույթի արժեքներին, անհատի հոգևորության և բարոյականության ձևավորմանը

№	ՆՊԱՏԱԿԱՅԻՆ ՑՈՒՑԱՆԻՇՆԵՐ	ՏՈԿՈՍԸ %	Ժ/Շ
1.	Հաշմանդամություն և ֆիզիկական և (կամ) մտավոր զարգացման խանգարումներ ունեցող երեխաների ծնողների (օրինական ներկայացուցիչների) տոկոսը, ովքեր ստացել են հոգեբանական, մանկավարժական, մեթոդական և խորհրդատվական աջակցության ծառայություն.	50	2023-2028
2.	Ծնողների քանակը, ովքեր դրական են գնահատել հոգեբանական, մանկավարժական, մեթոդական ծառայությունների որակը.	60	2023-2028
3.	Խորհրդատվական օգնություն՝ սովորողների ընդհանուր թվի %	70	2023-2028

6. ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՉՎՓԱՆԻՇՆԵՐԸ

Դպրոցի զարգացման ծրագրի գնահատումը ծրագրի գործողություններով պլանավորած և իրականացված արդյունքների համեմատման գործընթացն է: Որպես գնահատման գործիքներ պետք է ծառայեն յուրաքանչյուր գործողության առանձնահատկությունից բխող չափանիշները, որոնց միջոցով պետք է չափվեն ակնկալվող արդյունքները, այլ կերպ ասած, դպրոցի զարգացման ծրագիրն իրականացնող ու վերահսկող շահառուների՝ (դպրոցի կառավարման և խորհրդակցական մարմինները) գործողությունների արդյունքներից բավարարվածության աստիճանը: Չափանիշները ամբողջացնում, ամփոփում են մեծ ծավալի վիճակագրական տվյալները և տալիս են իրավիճակի ընդհանուր պատկերը: Չափանիշները անհրաժեշտ են նաև ժամանակի ընթացքում դպրոցի գործունեության մեջ տեղի ունեցող փոփոխությունները, ուղղությունները բացահայտելու և գնահատելու համար:

Գնահատման ենթակա գործողության ուղղությունը	Արդյունքի գնահատական	Արդյունքի գնահատման չափանիշ
Ա. Նյութատեխնիկական բազայի համալրմանն ուղղված գործողություններ	Կատարված է ամբողջությամբ	Ամբողջությամբ ձեռք է բերվել նախատեսված գույքը և սարքավորումները՝ նախատեսվածից առավելագույնը 10 տոկոս շեղմամբ
	Կատարված է կեսից ավելին	Ձեռք է բերվել նախատեսված գույքի և սարքավորումների 50-90 տոկոսի չափով
	Կատարված է մասնակի	Ձեռք են բերվել նախատեսված գույքի և սարքավորումների 50 տոկոսի չափով
	Կատարված չէ	Նախատեսված գույքը ձեռք չի բերվել
Բ. Նոր ծրագրերի մշակման և իրականացման գործողություններ	Կատարված է	Նոր նախագիծն ամբողջությամբ իրականացվել է առավելագույնը 10 տոկոս շեղմամբ

	Կատարված է մասնակի	Նախատեսված ծրագրի իրականացման ուղղությամբ աշխատանքներ են տարվել, սակայն սահմանված ժամկետներում հնարավոր չի եղել ավարտին հասցնել
	Կատարված է թերի	Ծրագրի մշակման ու իրականացման ուղղությամբ աշխատանքները մեկնարկել են, սակայն նախատեսված առաջընթացը չի գրանցվել.
	Կատարված չէ	Ծրագրի մշակման ու իրականացման աշխատանքները չեն մեկնարկել
Գ. Կրթության որակի ու առաջադիմության բարձրացմանն ուղղված գործողություններ	Կատարված ամբողջությամբ է	Կրթության որակի ու առաջադիմության վրա գործողության ազդեցությունը հիմնավորվել է ըստ նախատեսված չափի
	Կատարված մասամբ է	Գործողության ազդեցությունը որակի ու առաջադիմության վրա տեղի է ունեցել այլ գործողությունների հետ միաժամանակ իրականացման արդյունքում
	Կատարված չէ	Կրթության որակի և սովորողների առաջադիմության վրա գործողության ազդեցությունը չի հիմնավորվում որևէ կերպ
Դ. Կառավարման և խորհրդակցական մարմինների հետ համագործակցությանն ուղղված գործողություններ	Կատարված ամբողջությամբ է	Կառավարման, խորհրդակցական մարմինների և տնօրենի միջև կա մշտական ինտենսիվ կապ, քննարկումներն ու նիստերը պարբերաբար զուամրվում ու արդյունավետորեն լուծվում են կրթության հրատապ ու երկարաժամկետ խնդիրները
	Կատարված է մասամբ	Կառավարման, խորհրդակցական մարմինների և տնօրենի միջև ոչ հաճախակի քննարկումներ կազմակերպվում են, լուծվում են առկա խնդիրների մի մասը
	Կատարված չէ	Կառավարման, խորհրդակցական մարմինների և տնօրենի միջև համագործակցությունը կրում է ձևական բնույթ, օրակարգային հարցերը չեն լուծվում
Ե. Իրավական ակտերի ընդունման ու փոփոխություններին ուղղված գործողություններ	Կատարված է ամբողջությամբ	Նախատեսված իրավական ակտն ընդունվել է ամբողջությամբ, անձնակազմի, կառավարման մարմինների ու այլ շահագրգիռ կառույցների մասնակցությամբ քննարկումների արդյունքում
	Կատարված է մասամբ	Նախատեսվող իրավական ակտը կամ դրա փոփոխությունները իրականացել են մասնակիորեն՝ շահագրգիռ կողմերի ոչ ամբողջական ներգրավվածությամբ
	Կատարված չէ	Նախատեսվող իրավական ակտը կամ փոփոխությունները չեն ընդունվել համապատասխան իրավասու մարմնի կողմից

Զ. Հալածանքի, օտարման և բռնության կանխարգելում	Արդյունավետ	Դպրոցում բացառված են հալածանքի, օտարման և բռնության դեպքերը, առկա է առողջ բարոյահոգեբանական միջավայր, առկա է ակտիվ համագործակցություն իրավապահ մարմինների հետ, կազմակերպվում են ակտիվ քննարկումներ
	Բավարար	Կանխարգելման համակարգ առկա չէ, առկա են հալածանքի, օտարման և բռնության կանխարգելման դեպքեր
	Ոչ արդյունավետ	դպրոցում հալածանքի, օտարման և բռնության դեպքերը կրում են պարբերական բնույթ, բացակայում է համագործակցությունը իրավապահ մարմինների հետ
Է. Աշխատակազմի արժևորման, խրախուսման և ինքնակրթության միջավայրի ձևավորման գնահատում	Արդյունավետ	Դպրոցում գործում է անձնակազմի արժևորման, խրախուսման ու ինքնակրթության գործուն համակարգ՝ աշխատակազմի համար հստակ են սահմանված չափանիշները, անձնակազմը պարբերաբար հանդես է գալիս նախաձեռնություններով ու գործողություններով, ինչի համար խրախուսվում է ըստ մշակված համակարգի
	Բավարար	Դպրոցում ներդրվել է խրախուսման և ինքնակրթության համակարգ, սակայն այն մասամբ է գործում, անձնակազմը վստահությամբ չի մոտենում համակարգին
	Անբավարար	գնահատման չափանիշների համակարգ առկա չէ խրախուսում որպես այդպիսին չի իրականացվում
Ը. Դպրոցում բազմակարծիք, ներառական և մասնակցային արժեքային միջավայրի ստեղծում	Արդյունավետ	Դպրոցում ձևավորված է այնպիսի միջավայր, որտեղ խրախուսվում է բազմակարծությունը, ներառականությունը, որոշումները կայացվում են լիարժեք մասնակցային սկզբունքներով
	Անբավարար	Դպրոցում այլակարծությունը չի հանդուրժվում, սովորողների շահերը ու իրավունքները պաշտպանված չեն, որոշումները կայացվում են ոչ մասնակցային ու ոչ ներառական մոտեցումներով

7. ՎԵՐԱՀՄԿՈՂՈՒԹՅԱՆ ՄԵԽԱՆԻԶՄՆԵՐԸ

Դպրոցի զարգացման ծրագրի վերահսկողությունը իրականացնում է դպրոցի խորհուրդը՝

Ծրագրի վերահսկողության արդյունավետ միջոցառումներ են.

- ✦ յուրաքանչյուր գործողություն վերահսկել Ծրագրով նախատեսված մեխանիզմներին համապատասխան,
  - ✦ տալ հաշվետվություններ՝ Ծրագրի պահանջներից ելնելով՝ ըստ վերոնշյալ սահմանված ձևերին ժամանակացույցի:
  - ✦ դպրոցի խորհրդի կողմից առնվազն տարեկան երկու անգամ դպրոցի տվյալ ուստարվա աշխատանքային ծրագրում ընդգրկված դպրոցի զարգացման ծրագրի դրույթների կատարողականների հաշվետվությունների քննարկումը և համապատասխան գնահատականների ամրագրումը,
  - ✦ դպրոցի խորհրդի կողմից տնօրենին խորհրդատվական և այլ աջակցության շարունակական տրամադրումը,
  - ✦ համայնքի և դպրոցի այլ շահառուների՝ դպրոցի զարգացման ծրագրի իրականացման աշխատանքներին կամ այդ շրջանակում կազմակերպված միջոցառումներին շարունակական ներգրավումը,
  - ✦ դպրոցի խորհրդի մասնակցությունը տնօրենության կողմից դպրոցի զարգացման ծրագրի արդյունքների գնահատմանը
  - ✦ զարգացման ծրագրի հաստատում մանկավարժական և կառավարման խորհուրդների կողմից,
  - ✦ յուրաքանչյուր ուստարվա սկզբին տարեկան աշխատանքային պլանի մշակում,
  - ✦ յուրաքանչյուր տարվա ավարտին ծրագրի վերանայում՝ ըստ ներքին գնահատման արդյունքների,
- ✦ Վերոնշյալ գնահատման չափանիշների համար գործունեության վերահսկողությունն իրականացնում են հիմնադիրը, կրթության պետական կառավարման լիազորված մարմինը, ինչպես նաև օրենքով նախատեսված պետական կառավարման այլ մարմիններ, իսկ անմիջապես զարգացման ծրագիրը վերահսկում է կառավարման խորհուրդը:
- ✦ Յուրաքանչյուր իրականացվող ծրագրի, միջոցառման համար հաստատված ձևաչափերով ներկայացվելու են հաշվետվություններ վերադաս մարմիններին, որոնք համապատասխան գնահատման չափանիշներով կգնահատեն կատարված աշխատանքի որակական ու քանակական կողմերը: Ծրագրի վերահսկողությունը կիրականացվի մասնակցային սկզբունքով՝ ներգրավելով բոլոր շահակից կողմերին ինչպես հաստատության ներսից, այնպես էլ արտաքին համագործակցող կողմերից:

8. ՉԱՐԳԱՑՄԱՆ ԾՐԱԳՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ՊԱՏԱՍԻԱՆԱՏՈՒՆԵՐԸ

Քանի որ սույն զարգացման ծրագիրը հանդիսանում է տնօրենի հավակնորդի տեսլականը դպրոցի առաջիկա տարիների զարգացման համար, բոլոր գործողությունների հիմնական պատասխանատուն համարվում է տնօրենը: Ընտրվելու դեպքում ծրագիրը կլինի ուղեցույց առաջիկա հինգ տարիների համար: Բացի տնօրենից ըստ ոլորտների նշված են նաև այլ պատասխանատուներ, ովքեր հաշվետու են տնօրենին: Տնօրենն էլ իր հերթին հաշվետու է կառավարման խորհրդին: Ճիշտ և փոխհամագործակցված աշխատանքի արդյունքում դպրոցը կունենա ցանկալի և տեսանելի արդյունք: Օղակները պետք է աշխատեն համաձայնեցված՝ լրացնելով միմյանց: Միայն այդ ժամանակ աշխատանքը տեսանելի կլինի և ժամանակային առումով իրատեսական: Անհրաժեշտության դեպքում հաստատության գործունեության մեջ կատարվող և հանրակրթության քաղաքականության ոլորտում իրականացվող փոփոխությունների հետևանքով կարող են փոխվել նաև պատասխանատուները:

9. ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԸՆԹԱՑԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ ՄԻՋՈՑՆԵՐԸ և ՆՅՈՒԹԱՏԵԽՆԻԿԱԿԱՆ ՊԱՐԱԳԱՆԵՐԸ ԸՍՏ ԳՈՐԾԸՆԹԱՑՆԵՐԻ

Չարգացման ծրագրի իրականացման համար անհրաժեշտ միջոցները հանդիսանալու են դպրոցի բյուջետային ու արտաբյուջետային միջոցները, որոնք ներդրվելու են հաստատության բնականոն զարգացման ու շարունակական կենսագործունեությունն ապահովելու համար: Նյութատեխնիկական պարագաները ձեռք են բեվելու՝ հիմնվելով համապատասխան գործողության համար անհրաժեշտությունից:

Ելնելով յուրաքանչյուր գործողության առավել մանրամասն պլանավորման առկայությունից՝ տարեկան աշխատանքային պլանում կնախատեսվեն և բյուջետային կամ արտաբյուջետային միջոցներից, մինչ այժմ կատարված խնայողություններից, հայթայթված ֆինանսավորման աղբյուրներից ձեռք կբերվեն յուրաքանչյուր գործողության իրականացման համար անհրաժեշտ միջոցները:

Գործընթաց	Անհրաժեշտ միջոցներ և նյութատեխնիկական պարագաներ
Սովորողների գիտելիքների որակի բարձրացում	Գիտելիքների պրակտիկ իրագործում, լավ կահավորված դասասենյակներ, գիտելիքներ, հմտություններ ու վերաբերմունք
Կրթական գործընթացում պարբերաբար կիրառվող մանկավարժական տեխնոլոգիաների ցանկի ընդլայնում	Հետազոտական աշխատանք՝ հարցման մեթոդով՝ Googl Forms հավելվածի կիրառում, դասավանդման մեջ խաղի մեթոդների կիրառման տեխնոլոգիա՝ դերային խաղեր, բիզնես և այլ տեսակի խաղեր, կրթական ուսուցում համագործակցության մեջ
Սովորողների ստեղծագործական կարողությունների զարգացում թեմատիկ նախագծերին մասնակցելու միջոցով:	Նախագծային ուսուցման մեթոդներ
Կրթական գործընթացի մասնակիցների տեղեկատվական և հաղորդակցական իրավասության բարձրացում:	ՏՀՏ կիրառմամբ դասերի անցկացում, կազմակերպել սովորողների աշխատանքը ցանցային հաղորդակցության նախագծերի շրջանակներում, հեռավար աջակցել ուսումնական գործընթացին.
Դպրոցի կառավարման գործունեության արդյունավետության բարձրացում՝ տեղեկատվական համակարգի կատարելագործման միջոցով	Համացանց, Էլեկտրոնային տարբեր միջոցներ, ձայնային և տեսա սարքավորումներ, Էլեկտրոնային փաստաթղթաշրջանառություն
Ուսուցչի մասնագիտության հեղինակության բարձրացում	ստեղծարար մոտեցում, ուսումնական գործընթացի ներառականության և մասնակցայնության ապահովում, մասնագիտական զարգացման համար պատասխանատվության ստանձնում
Աշխատանքի և ուսման առողջ և անվտանգ պայմանների ստեղծում և այլն:	Ֆիզիկական կուլտուրայով ու սպորտով զբաղվելու մատչելիություն, աշխատողների և սովորողների շրջանում մասսայական սպորտի, առողջ ապրելակերպի արմատավորում, ընդգրկում մարզական զանգվածային միջոցառումներում

10. ՍԱՀՄԱՆՎԱԾ ՆՊԱՏԱԿՆԵՐԻ ԵՎ ԽՆԴԻՐՆԵՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՈՒՄՆ ԱՊԱՀՈՎՈՂ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԵՎ

ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՒՅՑ

№	Գործողություններ և միջոցառումներ	Ժամանակա	Պատասխանատուներ	Արդյունքի գնահատման չափանիշներ	Ռիսկեր, դրանց մեղմմանն ուղղված գործողություններ	Անհրաժեշտ միջոցներ և նյութատեխնիկական	Վերահսկողության մեխանիզմներ
<p>Ուղղություն 1. Ժամանակակից և ապագայի դպրոց</p> <p>ՆՊԱՏԱԿ՝ ապահովել «Հանրակրթության պետական չափորոշի» պահանջներին համապատասխան մատչելի, բարձրորակ կրթություն ստանալու երաշխիքներ</p>							
1.	Իրականացնել իջոցառումների համախումբ՝ ուղղված դպրոցի համապատասխանությունը ՀՊԶ-ի պահանջներին և կրթության իրականացման պայմաններին	2023-	Տնօրեն/ տնօրենի տեղակալ	Արդյունքի գնահատման չափանիշների խումբ Բ	<p>Ռիսկեր՝</p> <p>Ուսուցիչների և աշխատակազմի մոտիվացիայի պակաս: Ֆինանսավորման պակաս</p> <p>Ռիսկերի մեղմմանն ուղղված գործողություններ՝</p> <p>Մոտիվացիայի բարձրացման գործողություններ</p> <p>Ռիսկերի կառավարման նպատակով կիրականացվեն դպրոցի ֆինանսավորման պլանավորում և արդյունավետ կառավարում:</p>	Ֆինանսական միջոցներ չի պահանջում	Զարգացման ծրագրի կատարման ամենամյա հաշվետվություն
2.	Պարբերաբար կազմակերպել ժամանակակից տեխնոլոգիաներով ուսուցիչների վերապատրաստման միջոցառումներ	2023-2028թ.	Տնօրեն/ համակարգող, տնօրենի տեղակալ	Արդյունքի գնահատման չափանիշների խումբ Գ			
3.	«ԲՏՃՄ» ուսումնական բնագավառի իրականացման համար բարձր կահավորված լաբորատորիայի հիմնում	2024թ.	Տնօրեն/ համակարգող, գլ.հաշվապահ, ԷԴԿԱՄ	Արդյունքի գնահատման չափանիշների խումբ Ա			
	Կրթության որակի գնահատման ներդրողական համակարգի թարմացում՝ հիմնված գնահատման ընթացակարգերի րդյունքների համապարփակ վերլուծության վրա	2024-2025թ.	Տնօրեն/ տնօրենի տեղակալ	Արդյունքի գնահատման չափանիշների խումբ Դ			

№	Գործողություններ և միջոցառումներ	Ժամանակացույց	Պատասխանատուներ	Արդյունքի գնահատման չափանիշներ	Ռիսկեր, դրանց մեղմմանն ուղղված գործողություններ	Անհրաժեշտ միջոցներ և նյութատեխնիկական պարագաներ	Վերահսկողության մեխանիզմներ
---	----------------------------------	---------------	-----------------	--------------------------------	---	---	-----------------------------

Ուղղություն 2. Դպրոցական քայլեր դեպի հաջողություն

ՆՊԱՏԱԿԸ՝ Սովորողների ինքնաիրացման համար պայմանների ստեղծում:

1.	Տաղանդավոր երեխաների նույնականացում և մանկավարժական աջակցություն	Ցուրաբանչյուր կիսամյակի սկզբում	Տնօրենի տեղակալ, մասնախմբի ղեկավարներ, ուսուցիչներ	Արդյունքի գնահատման չափանիշների խումբ Ա	<p>Ռիսկեր՝</p> <p>Նախատեսվող աշխատանքների՝ ուսուցիչների կողմից ոչ բավարար մակարդակով իրականացում:</p> <p>Ռիսկերի մեղմմանն ուղղված գործողություններ՝</p> <p>Ռիսկերի կառավարման նպատակով կիրականացվեն ուսումնական մեթոդների հետևողական ուսուցում և փորձի փոխանակում:</p>	Ֆինանսավորում և այլ միջոցներ չեն պահանջվում:	Ջարգացման ծրագրի կատարման ամենամյա հաշվետվություն, համապատասխան արձանագրություններ
2.	Սովորողների ստեղծագործական կարողությունների զարգացմանն ուղղված թեմատիկ նախագծերի իրականացում	Ցուրաբանչյուր կիսամյակի ավարտին	Տնօրեն, փոխտնօրեն	Արդյունքի գնահատման չափանիշների խումբ Ա			
3.	Տարբեր թեմատիկ ուղղվածության առցանց դասերի, վեբինարների կազմակերպում	2023-2028թթ. ընթացքում	Տնօրեն, տնօրենի տեղակալ, մասնախմբի ղեկավարներ	Արդյունքի գնահատման չափանիշների խումբ Ա	<p>Ռիսկեր՝</p> <p>Սովորողների կողմից ներգրավվածության և մոտիվացիայի պակաս:</p> <p>Ռիսկերի մեղմմանն ուղղված գործողություններ՝ Կատարվող աշխատանքների կարևորության հիմնավորմանն ուղղված բացատրական աշխատանքներ:</p>		
4.	կրթական, գիտական, մշակութային և հասարակական կազմակերպությունների հետ համագործակցության		Տնօրեն, ԿԱԴԱ համակարգող, դասղեկներ				

	Գործողություններ և միջոցառումներ	Ժամանակացույց	Պատասխանատուներ	Արդյունքի գնահատման չափանիշներ	Ռիսկեր, դրանց մեղմմանն ուղղված գործողություններ	Անհրաժեշտ միջոցներ և նյութատեխնիկական պարագաներ	Վերահսկողության մեխանիզմներ
5.	Սովորողների կրթության և դաստիարակության վերաբերյալ ծնողների հետ փոխգործակցության միջոցառումների իրականացում	2023-2028թթ. ընթացքում՝ շարունակաբար	Տնօրեն, ուսուցիչներ, ծնողական խորհուրդ	Արդյունքի գնահատման չափանիշների խումբ Դ	Ռիսկեր՝ Սովորողների կողմից ներգրավվածության և մոտիվացիայի պակաս: Ռիսկերի մեղմմանն ուղղված գործողություններ՝ Կատարվող աշխատանքների կարևորության հիմնավորմանն ուղղված բացատրական աշխատանքներ:	Ֆինանսավորում և այլ միջոցներ չեն պահանջվում:	Զարգացման ծրագրի կատարման ամենամյա հաշվետվություն, համա-պատասխան արձանագրություններ
6.	Սովորողների տեղեկատվական մշակույթի մակարդակի բարձրացմանն ուղղված միջոցառումների իրականացում		Տնօրենի տեղակալ, ուսուցիչներ				
7.	Մասնագիտական Կողմնորոշմանն ուղղված միջոցառումների և ծրագրերի		Տնօրեն, ԿԱԴԱ համակարգող, դասուցիներ				

№	Գործողություններ և միջոցառումներ	Ժամանակացույց	Պատասխանատուներ	Արդյունքի գնահատման չափանիշներ	Ռիսկեր, դրանց մեղմմանն ուղղված գործողություններ	Անհրաժեշտ միջոցներ և նյութատեխնիկական պարագաներ	Վերահսկողության մեխանիզմներ
<p>Ուղղություն 3. Թվային դպրոց</p> <p>Նպատակը. Դպրոցի թվային միջավայրի զարգացում</p>							
1.	Դպրոցին ինտերնետ հասանելիության ապահովում բարձր արագությամբ	2023-2028թթ.՝ շարունակաբար	Տնօրեն, համակարգող,	Արդյունքի գնահատման չափանիշների խումբ Գ	Ռիսկեր՝ Տեխնիկական խնդիրներ Ռիսկերի մեղմմանն ուղղված գործողություններ՝ Տեխնիկական մասնագետների ներգրավում	Ֆինանսավորում և այլ միջոցներ	
2.	Մասնակցություն հեռավար կրթության համակարգին, հեռավար օլիմպիադաներին, մրցույթներին, նախագծերին:	2023-2028թթ.՝ շարունակաբար	Տնօրեն, ԿԱԴԱ համակարգող, դասղեկներ	Արդյունքի գնահատման չափանիշների խումբ Դ	Ռիսկեր՝ Մասնակցության մոտիվացիա պակաս: Ռիսկերի մեղմմանն ուղղված գործողություններ՝ Մոտիվացիոն մեխանիզմների կիրառում, մասնակցության խթանում:	Ֆինանսավորում և այլ միջոցներ չնհանցվում: պահանջվում:	Մասնակցության հաշվետվություններ

3.	Ուսուցիչների շրջանում անցկացնել խորացված վերապատրաստումներ՝ տեղեկատվական ռեսուրսների օգտագործմամբ թվային հմտությունների զարգացման ուղղությամբ	Ընթացքի միջազգային շարունակական	Տնօրեն, ԿԱԴԱ համակարգող	Արդյունքի գնահատման չափանիշների խմբեր Գ և Ը	Արդյունքի գնահատման չափանիշների խմբեր Գ և Ը	Արդյունքի գնահատման չափանիշների խմբեր Գ և Ը	Արդյունքի գնահատման չափանիշների խմբեր Գ և Ը
4.	Կրթական գործընթացի մասնակիցների տեղեկատվական և հաղորդակցական կարողությունների զարգացում,	Ընթացքի միջազգային շարունակական	Տնօրեն,	Արդյունքի գնահատման չափանիշների խումբ Բ	<p>Ռիսկեր՝</p> <p>Մասնակցության մոտիվացիա պակաս:</p> <p>Ռիսկերի մեղմմանն ուղղված գործողություններ՝</p> <p>Մոտիվացիոն մեխանիզմների կիրառում, մասնակցության խթանում:</p>	Ծնունդյան իսամայնքի ներդրումներ	

Գործողություններ և միջոցառումներ	Ժամանակացույց	Պատասխանատուներ	Արդյունքի գնահատման չափանիշներ	Ռիսկեր, դրանց մեղմմանն ուղղված գործողություններ	Անհրաժեշտ միջոցներ և նյութատեխնիկական պարագաներ	Վերահսկողության մեխանիզմներ
--	---------------	-----------------	--------------------------------	---	---	-----------------------------

Ուղղություն 4. Դպրոցի հմուտ և նորարար մասնագետներ

Նպատակ՝ պայմանների ստեղծում ուսուցիչների նորարարական գործունեության համար:

1	Դպրոցի անձնակազմի աշխատանքի որակի արդյունավետ գնահատման համակարգի ներդրում	2024թ.	Տնօրեն/ համակարգող, տնօրենի տեղակալ	Արդյունքի գնահատման չափանիշների խումբ Դ, Ե, Զ	Ռիսկեր՝ Գնահատման համակարգի նկատմամբ անձնակազմի հակասական վերաբերմունք: Ռիսկերի մեղմմանն ուղղված գործողություններ՝ Գնահատման չափանիշների համակարգի հիման վրա խրախուսման արդյունավետության հավաստում:	Դպրոցի բյուջե	Զարգացման ծրագրի կատարման ամենամյա հաշվետվություն
2	Սկսնակ ուսուցիչների նախապատրաստում պարտադիր և կամավոր ատեստավորմանը, տարակարգի ստացմանը և այլ մրցույթների մասնակցելու համար	2023-2028թթ.՝ շարունակաբար	Տնօրեն, տնօրենի տեղակալ, մասնախմբերի ղեկավարներ	Արդյունքի գնահատման չափանիշների խումբ Գ	Ռիսկեր՝ Գործընթացում ներգրավված կողմերի ոչ բավարար ներգրավվածություն: Ռիսկերի մեղմմանն ուղղված գործողություններ՝ Նման միջոցառումների իրականացման կարևորության գիտակցման բարձրացմանն ուղղված բացատրական աշխատանքներ:	Ֆինանսավորում էլի պահանջվում, կրթական կենտրոններից ստացված ուսումնական նյութեր, դպրոցի նյութատեխնիկական բազա	Ծրագրի կատարման ամենամյա հաշվետվություն, համապատասխան արձանագրություններ
3	Դպրոցի ներսում սեմինարների և քննարկումների կազմակերպում, ինքնակրթության խթանում	2023-2028թթ.՝ շարունակաբար	Տնօրեն, տնօրենի տեղակալ, մասնախմբերի ղեկավարներ	Արդյունքի գնահատման չափանիշների խումբ №6	Ռիսկեր՝ Գործընթացում ներգրավված կողմերի ոչ բավարար ներգրավվածություն: Ռիսկերի մեղմմանն ուղղված գործողություններ՝ Նման միջոցառումների իրականացման կարևորության գիտակցման բարձրացմանն ուղղված բացատրական աշխատանքներ:	Ֆինանսավորում էլի պահանջվում, կրթական կենտրոններից ստացված ուսումնական նյութեր, դպրոցի նյութատեխնիկական բազա	Զարգացման ծրագրի կատարման ամենամյա հաշվետվություն, արձանագրություններ

№	Գործողություններ և միջոցառումներ	Ժամանակացույց	Պատասխանատուներ	Արդյունքի գնահատման չափանիշներ	Ռիսկեր, դրանց մեղմմանն ուղղված գործողություններ	Անհրաժեշտ միջոցներ և նյութատեխնիկական պարագաներ	Վերահսկողության մեխանիզմներ
---	----------------------------------	---------------	-----------------	--------------------------------	---	---	-----------------------------

Ուղղություն 5. Ուսուցիչ-աշակերտ-ծնող արդյունավետ համակարգ ՆՊԱՏԱԿԸ՝ ուսումնական գործընթացի մասնակիցներին կրթել ընտանիքի՝ որպես հասարակության հիմնական արժեքի մաս

1.	Դպրոցի կայքում համապատասխան տեղեկատվական և մեթոդական նյութերի տեղադրում, ինչպես նաև հատուկ կարիքներով երեխաներ մեծացնող ծնողների հոգեբանական, մեթոդական և խորհրդատվական աջակցության տարբեր թեմաներով լավագույն փորձի նկարագրությունը:	2023-2028թթ.՝ կիսամյակային	Տնօրեն, ԿԱԴԱ համակարգող, դասղեկներ, հոգեբան	Արդյունքի գնահատման չափանիշների խումբ Է, Զ	<p>Ռիսկեր՝ Ծնողների կողմից քիչ այցելություններ կայք:</p> <p>Ռիսկերի մեղմմանն ուղղված գործողություններ՝ Դպրոցի կայքի առաջխաղացում ծնողների շրջանում, սոցիալական կայքերում:</p>	Ֆինանսավորում չի պահանջվում, առկամամագիտական և փորձագիտական գրականություն:	Զարգացման ծրագրի կատարման ամենամյա հաշվետվություն, սովորողների կարգազանցումը դեպքերի մոնիթորինգ
----	---	----------------------------	---	--	---	--	---

2.	Համայնքի հետ համատեղ ծրագրերի և նախաձեռնությունների իրականացում (շաբաթօրյակներ, ծառատունկ, թղթի թավոնների հավաքում)	2023-2028թթ.՝ շարունակաբար	ԿԱԴԱ համակարգող, դասղեկներ	Արդյունքի գնահատման չափանիշների խումբ №8	<p>Ռիսկեր՝ Սովորողների՝ դպրոցի տարածքից դուրս գտնվելու ընթացքում անվտանգության ապահովում:</p> <p>Ռիսկերի մեղմմանն ուղղված գործողություններ՝ Սովորողների նախապատրաստում, անվտանգության կանոնների ներկայացում:</p>	Դպրոցի սկսյալ և ավարտական քաղաքացիական պատրաստում	Ջարգացման ծրագրի կատարման ամենամյա հաշվետվություն
3.	Ծնողների (օրինական ներկայացուցիչների) դաստիարակչական ակտիվ դիրքի ձևավորմանն ուղղված միջոցառումների իրականացում :	2023-2028թթ.՝ կիսամյակային պարբերականությամբ:	Տնօրեն, ԿԱԴԱ համակարգող, դասղեկներ, հոգեբան	Արդյունքի գնահատման չափանիշների խումբ Զ, Է	<p>Ռիսկեր՝ Ծնողների թերահավատմանը նմանօրինակ միջոցառումների վերաբերյալ:</p> <p>Ռիսկերի մեղմմանն ուղղված գործողություններ՝ Նմանօրինակ հանդիպումների կազմակերպման կարևորության ներկայացում և հանդիպումների պատշաճ նախապատրաստում:</p>	Ֆինանսավորում չի պահանջվում, առկամ անագիտական և փորձագիտական գրականություն:	Ջարգացման ծրագրի կատարման ամենամյա հաշվետվություն, սովորողների կարգազանցության դեպքերի մոնիթինգ
4.	Մոցիալ-մշակութային դաստիարակչական բնույթի միջոցառումների կազմակերպում՝ ծնողական համայնքի ներգրավմամբ	2023-2028թթ.՝ շարունակաբար	ԿԱԴԱ համակարգող, դասղեկներ	Արդյունքի գնահատման չափանիշների խումբ Է	<p>Ռիսկեր՝ Սովորողների՝ դպրոցի տարածքից դուրս գտնվելու ընթացքում անվտանգության ապահովում:</p>	և չի պահանջվում	Ջարգացման ծրագրի կատարման ամենամյա հաշվետվություն
5.	Կազմակերպել բազմաբնույթ միջոցառումներ՝ ուղղված սովորողներին ծանոթացմանը ընտանեկան մշակույթի արժեքներին, անհատի հոգևորության և բարոյականության ձևավորմանը :				<p>Մասնակցության մոտիվացիայի պակաս Ռիսկերի մեղմմանն ուղղված գործողություններ՝ Սովորողների նախապատրաստում, անվտանգության կանոնների ներկայացում:</p> <p>Մոտիվացիոն մեխանիզմների կիրառում:</p>	Ֆինանսավորում այլ ռեսուրսների պահանջվում	

**11. ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ԾՐԱԳՐԻ ԿԱՏԱՐՄԱՆ ԱՄԵՆԱՄՅԱ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅԱՆ ԿԱՏԱՐՈՂԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱՆԻՇՆԵՐՆ ՈՒ
ՊԱՀԱՆՁՆԵՐԸ**

No	Միջոցառում/ գործողություն	Ակնկալվող արդյունք	Սահմանված ժամկետ	Կատարված աշխատանքի նկարագրություն	Սահմանված ժամկետում միջոցառման/ գործողության չկատարման կամ մասնակի կատարման/ առկայության դեպքում/ պատճառները	Զարգացման ծրագրում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին առաջարկու-թյուններ	Նշումներ
1	Իրականացնել միջոցառումների համախումբ՝ ուղղված դպրոցի համապատասխանությունը ՀՊՉ-ի պահանջներին և կրթության իրականացման պայմաններին	Ուսումնական բնագավառների բովանդակության և դասավանդման մեթոդների արդիականացում կրթության նոր հասկացություններին համապատասխան	2023-2028թ.				
2	Պարբերաբար կազմակերպել ժամանակակից տեխնոլոգիաներով ուսուցիչների վերապատրաստում		2023-2028թ.				
3	Կրթության որակի գնահատման ներդրողական համակարգի թարմացում՝ հիմնված գնահատման ընթացակարգերի արդյունքների համապարփակ վերլուծության վրա,		2024-2025թ.				
4	Տաղանդավոր երեխաների նույնականացում և մանկավարժական աջակցություն	Բարձրացնել սովորողների մոտիվացիան կրթական և ինքնակրթական և ստեղծագործական գործունեության համար:	Յուրաքանչյուրկիսամյակի ավարտին				
5	Սովորողների ստեղծագործական կարողությունների զարգացմանն ուղղված թեմատիկ նախագծերի իրականացում		Յուրաքանչյուրկիսամյակի ավարտին				

6	Սովորողների կրթության և դաստիարակության վերաբերյալ ծնողների հետ փոխգործակցության միջոցառումների իրականացում	Տաղանդավոր երեխաների նույնականացում և մանկավարժական աջակցություն	2023-2028թթ. ընթացքում՝ շարունակաբար				
			2023-2028թթ. ընթացքում՝ շարունակաբար				
7	Ուսուցիչների շրջանում անցկացնել խորացված վերապատրաստումներ՝ տեղեկատվական ռեսուրսների օգտագործմամբ թվային հմտությունների զարգացման ուղղությամբ	Կրթական գործընթաց, որն իրականացվում է նոր մանկավարժական տեխնոլոգիաների, որոնք ապահովում են կրթության նոր որակ: Ուսուցչի մասնագիտության հեղինակության բարձրացում	2023-2028թթ. ընթացքում՝ շարունակաբար				
8	Կրթական գործընթացի մասնակիցների տեղեկատվական և հաղորդակցական կարողությունների զարգացում		2023-2028թթ. ընթացքում՝ շարունակաբար				
9	Դպրոցի անձնակազմի աշխատանքի որակի արդյունավետ գնահատման համակարգի ներդրում		2024թ.				
10	Ծնողների (օրինական ներկայացուցիչների) դաստիարակչական ակտիվ դիրքի ձևավորմանն ուղղված միջոցառումների իրականացում	Ներգրավել ընտանիքներին դպրոցի կյանքին մասնակցելու, աշխատանքի ամենաարդյունավետ ձևերի որոնման և իրականացման, ընտանիքի և դպրոցի միջև համագործակցության ամրապնդման միջոցով,	2023-2028թթ.՝ կիսամյակային պարբերականությամբ:				

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ԴՊՐՈՑԻ ԿԱՐԳԱՍՈՄԸ.....1

ՆԱԽԱԲԱՆ.....	1
1. ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅԱՆ ԳՈՐԾՈՒՄԵՆՈՒԹՅՈՒՆԸ.....	2
___ 2. ԻՐԱՎԻՃԱԿԻ ՎԵՐԼՈՒԹՅՈՒՆԸ, ՈՒԺԵՂԱԹՈՒՅԼ ԿՈՂՄԵՐԸ	27
___ 3. ԴՊՐՈՑՈՒՄ ԱՌԿԱՇԻՄՆԱԽՆԴԻՐՆԵՐ	40
___ 4. ԴՊՐՈՑԻ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ՆՊԱՏԱԿՆԵՐԸ և ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ	44
___ 5. ԾՐԱԳՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ՈՒՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ.....	45
___ 6. ԱՐԳՅՈՒՄՔՆԵՐԻ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԶԱՓԱՆԻՇՆԵՐԸ.....	57
___ 8. ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ԾՐԱԳՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒՆԵՐԸ.....	61
9. ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԸՆԹԱՑԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ԱՆՀՐԱԺԵՇՏՄԻՋՈՑՆԵՐԸ և ՆՅՈՒԹԱՏԵԽՆԻԿԱԿԱՆ ՊԱՐԱԳԱՆԵՐԸ ԸՍՏ ԳՈՐԾԸՆԹԱՑՆԵՐԻ.....	62
___ 10. ՍԱՀՄԱՆՎԱԾ ՆՊԱՏԱԿՆԵՐԻ ԵՎ ԽՆԴԻՐՆԵՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՈՒՄՆ ԱՊԱՀՈՎՈՂ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԵՎ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՒՅՑ.....	63

Դպրոցում կատարվող աշխատանքների կառավարման որակը բարձրացնելու համար անհրաժեշտ է ստեղծել գնահատման արժեքային համակարգ, որի անմիջական աջակցողները պետք է լինեն դպրոցում կրթական գործընթացի մասնակիցները՝ սովորողը, սովորողի ծնողը, ուսուցիչը և մանկավարժական այլ աշխատողներ, վարչական աշխատողները, կոլեգիալ կառավարման խորհուրդը, խորհրդակցական մարմինները: Այն դպրոցի կառավարումը կդարձնի ավելի թափանցիկ և արդյունավետ: Դրա համար անհրաժեշտ է զարգացնել նրանց գործունեությունը և բարձրացնել նրանց դերը: